

Governancecommissie GEZONDHEIDSZORG

Kenmerk: Gc 15/01

De Governancecommissie Gezondheidszorg, samengesteld als volgt:

mr. H.F.M. Hofhuis, wonende te Den Haag, voorzitter,
mr. G.J. Bloemendal, wonende te Zeist,
W.M. van Ewijk MBA, psychiater, wonende te Amsterdam,
drs. W.J. Visser-Schuurman LLM, wonende te Vriezenveen,
mr. J.G.J.M. de Zwaan, wonende te Zeist,
bijgestaan door mr. J.A.I. Wendt, secretaris,

heeft op 24 november 2015 als volgt geoordeeld in de zaak van:

de vereniging **A.**,
gevestigd te Y.,
verzoekster,

tegen:

de stichting **B.**,
gevestigd te X.,
verweerster,

in welke zaak als belanghebbende partij is tussengekomen:

mevrouw drs. **C.**,
wonende te Z..

Partijen worden hierna aangeduid respectievelijk als A., B. en C..

1. Het procesverloop

- 1.1 A. heeft met een verzoekschrift van 6 juli 2015 (hierna: het verzoek) aan de Governancecommissie Gezondheidszorg (hierna: de commissie) verzocht te toetsen of B. conform de Zorgbrede Governancecode (hierna: de Code) en de klokkenluidersregeling heeft gehandeld als sprake is of is geweest van een klokkenluider in de zin van de regeling. Bij het verzoek zijn bijlagen gevoegd, te weten de statuten van A. (ongenummerd) en door B. opgestelde documenten (genummerd 1-8).
- 1.2 Met een brief van 15 juli 2015 heeft B. bericht dat zij zich inhoudelijk kan vinden in de stukken die A. heeft ingezonden.
- 1.3. Met een brief van 21 juli 2015 heeft C. verzocht als belanghebbende te worden toegelaten in de behandeling van het verzoek of anderszins haar brief te beschouwen als een zelfstandig toetsingsverzoek. Zij heeft daarbij verzocht om in ieder geval bij de toetsing te betrekken:
 1. het ontbreken van een klokkenluidersregeling bij B.;
 2. de wijze waarop zij, C., als melder heeft gehandeld;
 3. de wijze waarop B. haar meldingen heeft behandeld;
 4. de wijze waarop B. tegenover haar, C., als melder heeft gehandeld.

- 1.4 Met een e-mail van 22 juli 2015 heeft de secretaris van de commissie aan de partijen bericht dat de commissie C. als belanghebbende zal beschouwen.
- 1.5 A. heeft een aantal nadere – op 24 juli 2015 bij de commissie ontvangen – stukken ingezonden, te weten (opnieuw) de bij het verzoekschrift ingezonden 'Bijlage 1. Verzoek tot onafhankelijk onderzoek', ditmaal met de bij dat document behorende bijlagen (genummerd 1–8).
- 1.6 Op 7 september 2015 heeft C. haar reactie op het verzoek ingediend. Zij heeft daarbij geconcludeerd – samengevat – dat B. de verplichtingen heeft geschonden die zijn neergelegd in de Code, in de modelklokkenluidersregeling van de Stichting van de Arbeid en in het van de code deel uitmakende model van de klokkenluidersregeling van de Brancheorganisaties Zorg (hierna: BoZ), dan wel in het licht van en aangevuld met de verplichting van goed werkgeverschap daaruit voortvloeien. Bij deze reactie zijn bijlagen gevoegd (aangeduid met de letters A–K).
- 1.7 A. en B. zijn, met een e-mail van 17 september 2015 van de secretaris van de commissie, in de gelegenheid gesteld te reageren op de door C. ingezonden stukken. Met een brief van 7 oktober 2015 (met vier bijlagen) heeft B. een reactie ingezonden op de inbreng van C.. Op 14 oktober 2015 heeft B. per e-mail nog een aanvullende bijlage ingezonden, tegelijk met een tekstuele correctie op haar brief van 7 oktober 2015.
- 1.8 De mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden te Utrecht op 30 oktober 2015. Aan de zijde van A. waren aanwezig mevrouw drs. D. (voorzitter), de heer ir. E. (directeur) en de heer mr. F. (directiesecretaris). Aan de zijde van B. waren aanwezig de heer drs. G. en mevrouw H., psychiater, beiden bestuurder van B., met bijstand van mevrouw mr. I., advocaat. Aan de zijde van C. waren aanwezig haar echtgenoot, de moeder en de broer van de hierna te noemen patiënt X, een senior adviseur bij het Adviespunt Klokkenluiders, de voorzitter van de Expertgroep Klokkenluiders en een lid van de Raad van Advies van Stichting Expertgroep Klokkenluiders, alsmede een vriendin en een zuster van C.. De voorzitter van A., de advocaat van B. en C. hebben elk het woord gevoerd mede aan de hand van aantekeningen, die aan de commissie zijn overgelegd.

2. De vaststaande feiten

- 2.1 C. (48 jaar oud) is sedert 2003 als agogisch werker in dienst van B. werkzaam geweest op de afdeling J. van B.. Deze afdeling is een kliniek waar 24 uur per dag patiënten worden begeleid. De bewoners zijn gediagnostiseerd met een ernstige, therapieresistente, vorm van schizofrenie. C. was de persoonlijk begeleider van drie van de 38 patiënten (verdeeld over twaalf medewerkers). Een van deze drie patiënten was gedurende de laatste twee jaren de patiënt X, een chronisch psychotische man met gedesororganiseerde schizofrenie.
- 2.2 Vanaf september 2013 is X betrokken geweest bij een medicijnonderzoek. Kort gezegd betrof dit onderzoek de werking van het geneesmiddel (...) [hierna: abc] naast het gebruik van het geneesmiddel (...) [hierna: pqr]. Het was een promotieonderzoek van de psychiater mevrouw K. (hierna: Onderzoekster), die werkzaam is bij B.. Op 6 december 2013 had X een verhoogde, toxische pqr-spiegel. Op verzoek van de verpleging heeft de dienstdoende psychiater van X de dosering pqr verlaagd. Deze psychiater heeft in het EPD hierover het volgende vastgelegd:

"Opnieuw gebeld door J. dat ze het moeilijk vinden dat spiegel niet verlaagd wordt. Bij toxische spiegel wordt de dosering altijd verlaagd en nu vw onderzoek niet. Kunnen dit ook niet uitleggen aan familie. Tevens is hij zo bizar en psychotisch in contact dat ze ook zijn toestand niet goed kunnen beoordelen. Heb even overlegd met [Onderzoekster]. Hij valt niet meteen uit onderzoek als ik dosering verlaag. In overleg toch besloten de dosering te verlagen naar 500 mg per dag."

2.3 In een e-mail van 4 juni 2014 (9:34 uur) van Onderzoekster aan onder meer het team woonbegeleiding J. (hierna: het team), waarvan C. deel uitmaakte, is aangekondigd dat het onderzoek beëindigd zal zijn op 5 augustus 2014. Voor de deelnemers zijn gesprekken gepland op vrijdag 8 augustus 2014.

2.4 Op 4 juni 2014 (16:43 uur) heeft C., mede namens de schaduw-persoonlijk begeleider van X, de heer L. (hierna: de schaduwbegeleider), aan K. per e-mail onder meer het volgende bericht:

'[X] ziet van een vervolgspraak af. Hij zou wel graag het presentje willen ontvangen? Zou je dat (...) willen sturen voor hem?'

2.5 Met een e-mail van 29 juli 2014 van Onderzoekster aan onder meer het team is X (evenals andere deelnemers) opnieuw uitgenodigd voor een bespreking op 8 augustus 2014. In deze e-mail staat onder meer:

'Ik zal alle deelnemers, die de proof-of-concept studie hebben afgerond benaderen voor vervolgonderzoek. Zij kunnen S. kiezen als toegevoegde therapie bij [pqr] of juist geen additietherapie bij [pqr], waarbij bij aanvang, na een half jaar en na een jaar dezelfde metingen zullen plaatsvinden als bij de proof-of-concept studie.'

2.6 Zonder medeweten van C. is X op vrijdag 8 augustus 2014 aanwezig geweest bij de genoemde afspraak onder begeleiding van een ander teamlid. X heeft daarbij getekend voor deelname aan de vervolgstudie. C. is hiermee bekend geraakt op zaterdag 9 augustus 2014. De dagen erna heeft een intensieve e-mailwisseling (onder meer) tussen C. en Onderzoekster plaatsgevonden, die hierna is weergegeven.

2.7 Op zondag 10 augustus 2014 (9:23 uur) heeft C. in een e-mail aan Onderzoekster het volgende bericht:

'Enige tijd geleden hebben ondergetekende (persoonlijk begeleider van [X]) en schaduw-persoonlijk begeleider (...) de afspraak met u afgezegd. Daar hadden we natuurlijk argumenten voor. De belangrijkste was dat [X] er liever niet heel wilde (naast nog een aantal andere argumenten). Dat hebben wij gerespecteerd. ([X] is namelijk makkelijk over te halen, dat heeft u vast gemerkt, maar dat hebben we bewust niet gewild).

U heeft ondanks onze duidelijke afzegging [X] toch laten oproepen. Een uitzendkracht die er niet van wist van de afmelding, is na een telefoontje van uw kant mee geweest. Nu blijkt dat u [X] gevraagd heeft om proefpersoon te worden in het vervolgonderzoek. Daar heeft hij voor getekend. Wat u misschien niet weet, is dat [X] twee betrokken ouders heeft die [X] bij zo'n beetje alle besluiten die hij moet nemen helpen. Informed consent met alleen uw naam en die van [X] lijkt

me dan niet afdoende. In dit besluit zijn de ouders niet betrokken. Het lijkt me voor de goede orde dat dit nog gebeuren moet.

Ik zou u willen vragen om de ouders mede het informed consent te laten ondertekenen en het belang aan deelname aan uw promotieonderzoek uit te leggen. Een vorige keer kreeg [X] een toxische [pqr-]spiegel en hebben de ouders niet geweten van het onderzoek. Er is daar toen geen openheid over gegeven. Maar dat zal nu wel eerlijk met ze besproken moeten worden, mijns inziens. U heeft waarschijnlijk de risico's voor [X] met hem besproken? Ook daar van is de vraag wat hij er van begrijpt. Deze moeten daarom opnieuw met zijn ouders besproken worden. Dan is een ieder op de hoogte en weet waar de handtekening van [X] voor staat.

Wilt u de financiële vergoeding die bedoeld is voor de proefpersonen aan medisch onderzoek met zijn ouders bespreken, die zorgen namelijk voor zijn financiën. Het zou namelijk niet slim zijn om [X] zelf dit te overhandigen. Hij kan het aan verkeerde dingen uitgeven en dan wordt uw onderzoek minder betrouwbaar voorspel ik u.

Nogmaals, ik sta achter onderzoek doen. Ben van oorsprong biomedisch wetenschapper en ben ook nog opgeleid tot psychotherapeut. Dus ben zeer geïnteresseerd in uw onderzoek en de methodische opzet van het onderzoek. Zou u aan mij het onderzoeksprotocol willen opsturen? Ben ook zeer benieuwd hoe jullie het executief functioneren meten bij een man met doorlopend chronische psychoses. Vast leerzaam voor me en voor ons team.'

- 2.8 Op dezelfde dag (zondag 10 augustus 2014, 9:37 uur) heeft C. in een e-mail aan het team het volgende bericht:

"Het is me inmiddels duidelijk hoe het verlopen is. [Onderzoekster] heeft de afdeling gebeld en heeft onze afmelding (zoals ik jullie al schreef en verwachtte) dus naast zich neergelegd. Toevallig wist (...) er niet van (hoewel het toch ook in de agenda stond dacht ik?) en er ook nog collega's rondliepen??) en die is dus meegeweest naar [Onderzoekster].

Ik heb [Onderzoekster] gevraagd om het informed consent breder te trekken. Nu heeft alleen [X] en [Onderzoekster] zelf een handtekening gezet. Tenslotte zijn zijn ouders nog steeds voogden voor [X] en worden zij betrokken bij alle belangrijke beslissingen in [X]'s leven. Het lijkt me niet meer dan terecht dat zijn ouders dan nu ook te horen krijgen waar hun zoon aan mee doet. De risico's zal [Onderzoekster] vast hebben besproken met [X]? Maar ook daarin denk ik dat een herhaling voor zijn ouders heel nuttig is. Dat hij vorige keer een toxische [pqr-]spiegel kreeg, zal nu ook moeten worden besproken. Als dat alles rond is, en ook de handtekeningen van zijn ouders erbij staan, dan lijkt me dat we er aan kunnen meewerken. Leve het onderzoek! (maar dan goed opgezet)

De financiële vergoeding voor deelnemers aan medisch onderzoek moet ook maar richting ouders lopen. Die beheren [X] zijn geld. Dit heb ik ook aan [Onderzoekster] gevraagd.

Verder heb ik het onderzoeksprotocol opgevraagd. Ben nieuwsgierig hoe ze bij zo'n chronisch psychotische man zijn executief functioneren meten. De eerste vijf minuten zullen nog wel gaan, maar daarna??"

- 2.9 Later op dezelfde dag (14:44 uur) heeft C. nog een e-mail aan het team gezonden met daarin de volgende link:

['http://www.ccmo.nl/nl/onderzoek-bij-wilsonbekwame-volwassenen'](http://www.ccmo.nl/nl/onderzoek-bij-wilsonbekwame-volwassenen)

en de woorden:

'Duidelijker kan niet (...).'

- 2.10 Direct daarna heeft C. dezelfde link per e-mail aan K. gestuurd, met een kopie aan het hoofd van het team, M. (hierna: het teamhoofd).

- 2.11 Later op dezelfde dag (17:11 uur) heeft Onderzoekster een e-mail aan C. gezonden met daarin onder meer de volgende passages:

'[X] is afgelopen vrijdag gekomen, omdat hij de uitslag wilde weten en zoals je in het EPD hebt kunnen lezen waren de symptomen minder in de S. fase. Zowel bij de proof-of-concept studie als bij de vervolgstudie heb ik laten weten dat juist familieleden of andere naast betrokkenen van harte welkom zijn voor uitleg en deelname aan informed consent (schriftelijk aan de cliënt en via de mail aan het wijkteam).

Ik zal morgen ouders informeren over de testresultaten en nagaan of zij ook achter deelname staan. Indien hij als onbekwaam was beschouwd om deel te nemen aan de studie, dan zou ik hem niet hebben geïnccludeerd. Hij heeft zelf aangegeven dat hij hoopt op verbeteringen en het leuk vindt om een bijdrage te leveren aan de wetenschap.'

- 2.12 Waarop C. direct daarna (18:37 uur) heeft gereageerd met (onder meer):

'Fijn dat u zijn ouders gaat betrekken, een hele opluchting.

(...)

[X] is een van onze meest ernstig zieke patiënten, en valt dus volgens de definitie altijd onder wilsonbekwaam omdat hij 'een ernstige psychische ziekte' heeft. Zie link.

<http://www.ccmo.nl/onderzoek-bij-wilsonbekwame-volwassenen>

[X] reageert bij ons nog geen vijf minuten adequaat en is daarna eigenlijk niet meer te begrijpen. Letterlijk 'chronisch psychotisch'. Maar fijn dat u zegt dat hij de uitslag wilde weten. Op de afdeling tegen ons zei hij niet heen te willen. Lastig voor ons allemaal.'

- 2.13 De volgende dag, maandag 11 augustus 2015 (7:29 uur), heeft C. in een e-mail aan Onderzoekster onder meer het volgende tekst geschreven:

'Toch nog even terugkomend op uw mail. Schriftelijk via [X] heb ik nooit iets ontvangen over het onderzoek. (Maar dat kan ik ook niet van hem verwachten hoor). Ook niet via het wijkteam. Ik werk namelijk bij J. en niet in het wijkteam. Daar is denk ik iets misgegaan in de communicatie. (...)

Dit zeg ik niet om u aan te vallen, meer ter info, dat het zo gelopen is en dat u er een volgende keer misschien wat aan heeft.

Verder zou ik graag nog info over het onderzoek ontvangen. Dan weet ik een beetje hoe het in elkaar steekt en zo.'

2.14 Later (10:38 uur) antwoordde Onderzoekster aan C. het volgende:

*'Telefonisch contact met moeder en [Onderzoekster]:
Zij is verbaasd dat zij niet heeft vernomen dat de uitslag van het onderzoek afgelopen vrijdag is medegedeeld. Nadat de testresultaten uitgebreid zijn toegelicht, geeft zij aan dat zij achter deelname staat aan het onderzoek. (...)'*

Wat informatie verstrekking betreft omtrent de studie: deze mail heb ik naar onderstaande mailadressen gestuurd: [de hierboven onder 2.3 aangehaalde mail van 4 juni 2014].'

2.15 Waarop C. (12:32 uur) heeft gereageerd met:

*'Ik bedoelde natuurlijk de info over het EERSTE gedeelte van het onderzoek!!! Op bijgesloten mail hebben wij gereageerd met de afmelding voor [X]!
Ik heb moeder nooit op de hoogte kunnen stellen, omdat ik nooit info dus heb ontvangen over het onderzoek. Ik ben er niet bij betrokken geweest en ik denk dat je blij mag zijn dat ik uiteindelijk uitgevogeld heb hoe het werkte met de medicatiemappen. Toen [X] een toxische spiegel had en ik de familie toen moest inlichten (er mocht toen geen [pqr] gestopt worden vanwege het onderzoek, weet je nog), heb ik de conclusie getrokken dat de familie er beter maar niet van moest.
Bovendien ben ik eerder echt niet bij het onderzoek betrokken. Ik heb geen info destijds gehad, geen mail ontvangen en ook geen post. Heb het nog even nagekeken (bewaar alles mails).
Nou, wat mij betreft gaan we er wel samen uitkomen. Graag zelfs!'*

2.16 Op diezelfde dag om 13.00 uur heeft Onderzoekster aan C. onder meer het volgende bericht:

*'Ik heb nog even nagezocht wat er gebeurde met de spiegel: de behandelend psychiater heeft wel degelijk [pqr] verlaagd. Openheid met familie is voor mij nooit een discussie punt geweest.
(...)
Ik heb moeder juist aangegeven hoe betrokken je bent en we beiden het van groot belang vinden dat de familie er ook achter staat.'*

2.17 C. heeft meteen daarop (13:10 uur) geantwoord:

*'Toentertijd heb ik daar voor moeten strijden!!! Ikzelf had geen zin om de familie te vragen om op symptomen van intoxicatie te letten (mij werd gevraagd om dit aan de familie te vragen – stoppen met [pqr] was geen optie wegens het onderzoek kreeg ik te horen – ik stond daar moreel gezien niet achter). Toen is er uiteindelijk na overleg een beetje [pqr] afgegaan, en daar kon ik toen wel mee leven. Zo is het gegaan.
Fijn dat de familie er nu bij betrokken wordt, dat voelt beter.'*

2.18 Onderzoekster reageerde hierop (13:17 uur) met:

'Wat vervelend hoe dat toen gegaan is (was ik niet van op de hoogte). Goed dat we samen met moeder en [X] het komende jaar op een veilige manier het effect van S. onderzoeken. Want voor juist deze ernstige zieke patiëntenpopulatie wil me met dit onderzoek inzetten.'

- 2.19 Rond dezelfde tijd is de moeder van X op de J. geweest. Zij heeft daar een gesprek gehad met C. en het teamhoofd. Het teamhoofd schreef daarover dezelfde middag (14:48 uur) aan de behandelende psychiater van X, N. (hierna: de behandelende psychiater), het volgende:

'Zoals mondeling reeds gemeld hebben [C.] en ik een gesprek gehad met de moeder van [X]. Zij was zeer verbaast en ontzet dat haar zoon mee gedaan heeft aan een onderzoek terwijl zij daarvan niet op de hoogte is gebracht. Zij vindt haar zoon niet echt wilsbekwaam. Inmiddels heeft ze nu wel contact gehad met [Onderzoekster]. Over het wel of niet deelnemen aan het onderzoek, het contact daarover en de effecten van het onderzoek zijn aspecten die je in de mailwisseling (hieronder) tussen [C.] en [Onderzoekster] kunt terugvinden.

Met moeder het volgende afgesproken;

- *Een gesprek met jou te plannen om hier over te praten.*
- *Met elkaar nagaan wie nou uiteindelijk verantwoordelijk is voor het informeren van de familie en of dat een verplichting is of niet. Zelf ga ik ervan uit dat de onderzoeker de lijnen en regie voert over dit soort zaken binnen het onderzoek.*
- *Wordt de behandelaar op de hoogte gehouden over de effecten van het onderzoek.*

Via (...) zal ik een afspraak inplannen voor een gesprek.'

- 2.20 Op diezelfde dag (15:30 uur) heeft C. eveneens per e-mail het volgende aan de behandelende psychiater bericht:

'Van de familie begrijp ik dat [Onderzoekster] vindt dat de communicatie bij ons is verzuimd. Dit lijkt me geen faire ontwikkeling.

Over het eerste onderzoek heb ik geen enkele info ontvangen, niet schriftelijk en niet via de mail. Ik heb het nog nagezocht (ik bewaar alle mails), maar ik heb niets kunnen vinden. 6 december 2013 had hij een toxisch [pqr]-spiegel. Daar mocht toen niets aan gedaan worden (zie EPD) omdat hij aan het onderzoek meedeed. We moesten hem toen extra in de gaten houden op klinische symptomen van toxiciteit. Dit was niet te doen vonden wij, [X] is te psychotisch om er goed achter te komen hoe hij zich voelt en mede omdat hij naar zijn ouders altijd gaat in het weekend. Ze vroegen me of ik de ouders wilde vragen om dan op de klinische symptomen te letten. Dit heb ik toen teruggelgd, omdat ik immers niet veel over het onderzoek wist en toen al vermoedde dat de ouders niet eens op de hoogte waren (wat toen ook al niet goed voelde, maar goed, loyaal wil ik (tot een bepaalde hoogte natuurlijk) zeker zijn richting O.). Uiteindelijk is na overleg met [Onderzoekster] besloten iets van de [pqr] af te doen. Dat was toen een oplossing waar een ieder zich in kon vinden. Nu met het nieuwe onderzoek begon het bij mij meer (en ik niet alleen hoor in het team) te wringen. De ouders bepalen zoveel in zijn leven, en nu bij zo'n onderzoek is slechts de handtekening van [X] voldoende? En daarna kwam de mailwisseling. Zo is het verlopen.'

- 2.21 Kort daarna, om 16:47 uur, schreef C. aan Onderzoekster het volgende:

'Er is toen ook met jou overlegd. Zie EPD 6 december 2013 van [X]. Nou ja, fijn dat je zegt dat het vervelend is hoe dat toen gegaan is (dat was het ook). Moeder vandaag gesproken want [X] is vandaag verhuisd. Ze was erg geschrokken. Ze zei me dat je de indruk wakte dat J. heeft verzuimd om contact met haar op te nemen. Als dat echt zo is, lijkt me niet fair. De afspraak voor het uitslagengesprek hadden we keurig afgezegd, u heeft hem alsnog opgeroepen – buiten mij om. Bo-

vendien ben ik eerder echt niet bij het onderzoek betrokken. Ik heb geen info des-tijds gehad, geen mail ontvangen en ook geen post. Heb het nog even nagekeken (bewaars alle mails).

Nou, wat mij betreft gaan we er wel samen uitkomen. Graag zelfs!

2.22 Later die middag heeft Onderzoekster per e-mail de desbetreffende onderzoeksprotocollen aan C. toegestuurd.

2.23 Nog weer wat later, om 18:56 uur, heeft C. aan het teamhoofd per e-mail het volgende bericht:

'Ik begreep nu van [het waarnemend teamhoofd] dat zij mijn doordachte plan heeft overruled (zelfs in de agenda de afspraak weer teruggezet etc. en mijn tekst dat [X] afspraak afgezegd is weggehaald) en (...) gestuurd heeft. Had (...) dat maar meteen gezegd. Ik heb (...) gebeld en mijn welgemeende excuses aangeboden. Dus dat is helemaal gelukkig weer opgelost. Zucht, wat een gedoe.

Bijzonder ook dat [Onderzoekster] zegt dat moeder verbaasd is dat ze niet bij het eindgesprek is gevraagd. [Onderzoekster] heeft zelf onze ([de schaduwbegeleider] en ik) afgezegde afspraak niet serieus genomen en buiten mij/ons om toch weer een afspraak ingepland. Lekker dat gedraai he.'

2.24 Later op de avond (om 22:14 uur) heeft C. nog een e-mail aan het teamhoofd met de volgende tekst gezonden:

'Het gebeuren laat me even niet los. Ik heb het onderzoek bestudeerd (ze heeft me toch het een en ander gestuurd) en heb het onderzoek in het register kunnen achterhalen. Ik begrijp best de motivatie om dit onderzoek te doen, zowel van de farmaceut P. als van de onderzoeker. MAAR:

<https://www.clinicaltrialsregister.eu/ctr-search/trial/2011-003466-33/NL#B>

Daar lees ik bij de inclusiecriteria dat aan het onderzoek mogen meedoen: poliklinische patiënten (dus ambulante!!) die de informatie en procedures omtrent de studie begrijpen. [X] voldoet natuurlijk niet aan deze inclusiecriteria.

Ik vrees dat er bij de selectie, behalve de informatieverstrekking aan betrokken team, persoonlijk begeleider en schaduw persoonlijk begeleider toch iets is mis gegaan.... '

2.25 De ochtend erna, dinsdag 12 augustus 2014, heeft het teamhoofd per e-mail aan C. meegedeeld:

'De inhoud moet leidend zijn in de casus en niet het gedoe, dus hou je hoofd er bij en verlies je zelf niet.'

2.26 Diezelfde ochtend hebben Onderzoekster en C. opnieuw een e-mailwisseling (mede) over de deelname van X aan het onderzoek. C. heeft hiervan verslag gedaan aan het teamhoofd per e-mail van 11:33 uur:

'[Onderzoekster] stuurde me een aardig mailtje. Ik mag aanschuiven samen met moeder bij de psycholoog. Samen krijgen ze nog meer info was nu haar insteek. Ik heb gezegd dat ik dit graag wil maar dat de familie nog erg bezig is met de emoties door mededeling dat [X] buiten hun medeweten heeft meegedaan aan onderzoek. En gezegd dat moeder me om raad heeft gevraagd (meedoen of niet) maar dat ik ze daar niet in kan adviseren.'

Daarna heb ik gezegd dat ik nog met iets anders zit: en dan schrijf ik over dat ik bij bestudering van het onderzoek heb gelezen dat klinische patiënten zijn uitgesloten van deelname. En dan vraag ik haar: Wat nu?’

- 2.27 De correspondentie tussen C. en Onderzoekster is hierna, op diezelfde dag, voortgezet. Daarbij heeft K. onder meer bericht (11:24 uur): *‘Met Q. [de directeur organisatie divisie maatschappelijke psychiatrie, hierna aan te duiden als de directeur MP, toevoeging commissie] als directeur is kortgesloten dat mensen in een beschermde woonvorm niet als klinisch worden beschouwd’*. C. reageerde daar onder meer op met (12:02 uur): *‘[X] zit niet in een beschermde woonvormen, maar zit in 24-uurs zorg, klinisch dus.’* Onderzoekster berichtte om 12:10 uur: *‘Ook 24-uurs zorg is na overleg als ambulante bestempeld en zo overeengekomen met [de directeur MP]. Dit zal in de publicatie goed worden toegelicht.’* C. schreef daarop (om 12:37 uur): *‘Ik denk dat het niet klopt dat [X] in de studie zit. Wonderlijk hoe deze man aan je toegewezen is. (...) Ook [de directeur MP], directeur of niet, dient zich aan de voorschriften te houden, lijkt me. Het onderzoek is op deze voorwaarden goedgekeurd en dat is niet voor niets. Wat nu?’* en (om 13:26 uur): *‘U blijft niet ingaan op mijn problemen met het een en ander. Dit vind ik niet prettig.’* Onderzoekster antwoordde daarop (om 14:26 uur) met: *‘Ik kan de opzet niet meer veranderen. Ik kan alleen aangeven dat hij alleen mee zal doen, als moeder ermee akkoord gaat’*.

- 2.28 C. heeft in de loop van diezelfde ochtend/middag een mondeling overleg met het teamhoofd en tevens met de behandelende psychiater (in aanwezigheid van het teamlid R., hierna: het collega-teamlid) gehad. In dit overleg is besloten dat C. de ouders van X zal bezoeken om hen nader te informeren. Zij heeft hen nog dezelfde middag bezocht. Daarna, om 19:06 uur, heeft zij een e-mail aan de ouders van X gezonden met onder meer de volgende tekst:

‘Nadat u ingelicht werd door [Onderzoekster] (op mijn aandringen) dat uw zoon weer mee gaat doen met het vervolgonderzoek, bent u erg geschrokken en dat begrijp ik heel goed. Ik heb vanmiddag geprobeerd uw terechte vragen zoveel mogelijk te beantwoorden.

Een aantal vragen die er nog zijn blijven liggen, kan ik u helaas niet beantwoorden. Daarvoor verwijs ik u naar [Onderzoekster], de psychiater die het onderzoek uitvoert, en naar [...], die toestemming schijnt te hebben gegeven voor het benaderen van uw zoon.

Voor een volgende keer zal ik zodra ik door krijg dat ze [X] voor iets hebben gevraagd, u zo snel als mogelijk op de hoogte stellen. Of op zijn minst navragen of de onderzoekers er aan gedacht hebben om de familie erbij te betrekken.’

- 2.29 C. heeft de in 2.28 bedoelde e-mail aan de ouders direct doorgestuurd aan het teamhoofd, met de mededeling *‘Ouders weten dat ik de mail doorstuur naar jou.’*

- 2.30 Eveneens op 12 augustus 2014 (20:22 uur) heeft C. een e-mail aan het team gestuurd met daarin onder meer:

‘Zoals jullie weten heb ik [Onderzoekster] gevraagd het informed consent breder te trekken en de ouders van [X] op de hoogte te stellen van het komende onderzoek.

Na verdieping lijkt het erop dat dit ook een verplichting is. Zie gestuurde link. (...) Vervolgens uitgezocht wat de inclusiecriteria voor deelneming waren.

(...)

Daarin staat vermeld dat de patiënt die deelneemt ambulantly/poliklinisch dient te zijn en de informatie en procedures dient te begrijpen. Patiënten die hier niet aan voldoen worden uitgesloten.

Toen [Onderzoekster] de familie [X] op de hoogte stelde van het vervolgonderzoek, is de familie erg geschrokken en zijn ook heel boos (geweest). Ze vragen zich af hoe het mogelijk geweest dat hun zoon in het onderzoek is beland en waarom ze er niet van geweten hebben. Ik heb vanmiddag geprobeerd hun vragen zoveel mogelijk te beantwoorden.

Een aantal vragen hebben zij nog. Daarvoor hebben zij het voornemen contact op te nemen met betrokkenen van het onderzoek.'

- 2.31 Diezelfde avond (20:44 uur) heeft Onderzoekster een e-mail aan C. gestuurd met daarin het volgende:

'Ik heb naar eer en geweten al je vragen zo goed mogelijk beantwoord. Ik zal moeder donderdag bellen. Vandaag nam zij in de namiddag de telefoon niet op. Ik heb reeds moeder uitgebreid mijn excuses aangeboden en zal dit nogmaals doen voor het feit dat zij niet betrokken is bij het eerste onderzoek. Dit is een miscommunicatie geweest. Ik heb de schuld bij moeder zeker niet bij jou neergelegd. Ik houd familie juist heel hoog in het vaandel en heb juist ook bij andere deelnemers zoveel mogelijk familie betrokken (zeker bij deze ernstig zieke patientenpopulatie). Ik heb ook eerder niet met jou contact gehad. Dat vind ik jammer. Want ik vind het juist heel fijn dat je zo betrokken bent en zoveel over onderzoek weet.'

- 2.32 Daarna is tussen C. en Onderzoekster over en weer nog een aantal e-mails verzonden met het volgende verloop:

C. schreef om 21:07 uur:

'Dank voor uw vriendelijke mail. Helaas is ook dit feitelijk niet gebleken: bij geen van onze deelnemers ([naam patiënt 1], [naam patiënt 2], [naam patiënt 3]) is familie benaderd of op de hoogte gesteld. Ik zit hier samen met collega (...), persoonlijk begeleider van [naam patiënt 1], met wie ik deze mail schrijf.'

Onderzoekster schreef om 21:26 uur:

'Vader van [naam patiënt 1] is vorig jaar uitgebreid bij informed consent betrokken en was afgelopen vrijdag ook aanwezig bij het uitslag gesprek. Bij [naam patiënt 2] is geen familie verschenen, maar middels de mails naar de woonbegeleiding en de het wijkteam heb ik dit wel geprobeerd met de formulering: naast betrokkenen. Van andere deelnemers zijn het soms een oom en tante, een stiefvader, etc. die betrokken zijn geweest in andere wijkteams. Omdat ik zelf niet de behandelend psychiater ben, is het extra lastig om dit logistiek te bewerkstelligen. In de schriftelijke uitnodiging naar deelnemers zelf staat ook dat naast betrokkenen van harte welkom zijn.

Ik wil niet voortdurend blijven heen en weer mailen. Misschien moeten we een keer afspreken. De komende weken ben ik heel druk bezet met het vertellen van de uitslagen aan de deelnemers. Eind augustus wil ik dit afronden en zouden we een afspraak kunnen plannen.'

C. schreef om 22:04 uur:

'(...) heeft hier geen notie van gehad. (...) heeft (...) vader zelf uitgenodigd voor het eindgesprek. Maar van vorig jaar waarin vader mee geweest zou zijn, daar weet ze niets van. Ze gaat bellen naar [...] vader hoe dat indertijd gegaan is. Ze had ook niet de indruk dat vader en u elkaar al eerder hadden gezien. Maar goed.

Nogmaals, wij hebben indertijd geen mails gehad. Ik val in herhaling. Afijn, genoeg gemaild hierover. Ik hoop maar dat er snel voor iedereen een bevredigend antwoord komt.'

En om 22:07 uur:

'Ook collega [het teamlid] met wie ik vanavond werk, persoonlijk begeleider van [naam patiënt 2], weet van geen brief, mail, etc. af. Dat bedoel ik dus. Daarom heb ik er zo'n moeite mee dat u zulke mooie woorden schrijft.'

Onderzoekster schreef om 22:28 uur:

'In het EPD staat de brief. Maar ik val ook in herhaling. (...) kan altijd met vader spreken. Hij zal dit bevestigen. Ik heb geen enkele reden om zoiets te verzinnen.'

C. reageerde daarop (om 22:36 uur) met:

'Wij hebben gezocht maar kunnen alleen de brief van mei 2014 terug vinden.... We stoppen ermee.'

- 2.33 Op woensdag 13 augustus 2014 om 0:16 uur heeft C. opnieuw een e-mail aan het teamhoofd gestuurd, met daarin onder meer het volgende:

'[Onderzoekster] heeft eindelijk een soort van excuus aangeboden. Maar begint dan weer te zeggen dat ze familie zo hoog in het vaandel heeft staan, etc. en dat ze juist bij deze zeer kwetsbare mensen familie betreft. Zo zegt ze dan ze bij ander patiënten wel de familie heeft uitgenodigd en betrokken. [X] was miscommunicatie. (...)

Vanavond werkte ik met zowel de pb-er van (...) (ook proefpersoon), (...) en de pb-er van (...) (ook proefpersoon geweest), [het collega-teamlid]. Beiden zeggen zeker te weten niet geïnformeerd te zijn. (...)

Maar me wel zorgen hoe het verder verloopt. De vader van [X] was na de mededeling van [Onderzoekster] zo kwaad geworden dat hij op het punt heeft gestaan de politie te bellen.'

- 2.34 Later op woensdag (14:54 uur) schreef C. aan Onderzoekster:

'(...) heeft vader vandaag gebeld: vader zegt niet getekend te hebben en denkt dat hij u wel eens op J. heeft gezien of gesproken...

Ook uit de rapportage van 6 september 2013 blijkt niet dat vader erbij heeft gezeten.

[Onderzoekster], laten we niet tegen elkaar strijden, maar problemen samen oplossen.'

- 2.35 Later die middag hebben C. en Onderzoekster nog een nadere e-mailcorrespondentie gevoerd over de gang van zaken bij de selectie van deelnemers en de betrokkenheid van familie. Onderzoekster schreef daarbij onder meer: *'Ik ben niet van plan voortdurend te blijven mailen, maar zou graag een afspraak plannen. 25 augustus om 10.00 uur heb ik als eerste mogelijke gelegenheid.'* C. schreef haar die middag ten slotte (om 18:33 uur): *'Als u een gesprek wenst met mij, dan lijkt het me zinvol om daar meerdere teamleden bij te hebben, en natuurlijk mijn teamleider, [het teamhoofd]. Met elkaar kunnen we u vertellen hoe het hier verlopen is.'*

- 2.36 Die avond om 23:12 uur heeft C. nog een e-mail aan het teamhoofd gezonden, met daarin onder meer het volgende:

'Vanavond kwam er toch nog een mailwisseling met [Onderzoekster]: ze zegt dat ze de vader van (...) wel heeft betrokken, maar heeft niet getekend. (...)

Voor (...) is geen familie uitgenodigd. Aan (...) is ook niet gevraagd om familie in te lichten.

Voor [X] is geen familie uitgenodigd. Wel is hem gevraagd zelf de familie in te lichten. Dit heeft [X] dus niet gedaan. Mij is niets gevraagd en ik ben zelf ook niet op de hoogte gebracht per mail of post.

Voor (...) is geen familie uitgenodigd. Wel is (...) gevraagd om zijn zus of broer in te lichten. Daar heeft (...) niets mee gedaan. [Het collega-teamlid] zegt niet op de hoogte gebracht te zijn per mail of per post.

[Onderzoekster] mailt mij het volgende:

Als deelnemers zwakzinnig zouden zijn en de opzet niet zouden begrijpen, dan zou familie officieel moeten onderteken. Deze mensen heb ik niet geïncludeerd.

De wet zegt er iets anders over:

<http://www.ccmo.nl/nl/wilsonbekwame-volwassenen>

[Onderzoekster] belde vanavond naar de afdeling, per ongeluk. Ze was eigenlijk de ouders van [X] aan het bellen. Ik heb [Onderzoekster] inmiddels op de hoogte gebracht dat de familie zeer onthutst is en er erg mee bezig is (kan ze ook lezen in het EPD). En ook heel kwaad is (geweest). We weten niet hoe het gaat uitpakken. Ik heb haar gevraagd om niet tegen elkaar te strijden, maar problemen die er zijn samen op te lossen.'

- 2.37 Donderdagochtend 14 augustus 2014 om 10:50 uur heeft de behandelende psychiater aan het teamhoofd in een e-mail het volgende bericht:

'Je bent afwezig maar ik wil je toch informeren over de stand van zaken m.b.t. alle commotie over het onderzoek van [Onderzoekster] en de reactie daarop van (...) C..

Ik vind het optreden van [C.] buitensporig en té ver gaan en niet meer in dienst staan van het rechtzetten van eventuele onregelmatigheden die er zijn geweest rond het informeren van de familie over het S. onderzoek. Op deze manier wordt het persoonlijk en niet meer zakelijk en wordt er op de persoon gespeeld. Ik vind dat [C.] moet stoppen met het sturen van mails en de gewone kanalen moet kiezen om eventueel ongenoegen of bezwaren kenbaar te maken.

De opwinding die hiermee wordt gegenereerd dient geen enkel doel en leidt alleen maar af van het vinden van een oplossing voor het gerezen probleem.

Ik wens bovendien niet dat er verdachtmakingen worden geuit aan het adres van een collega die ik ken als gewetensvol en betrouwbaar. Vandaag is [C.] niet in dienst en morgen begint mijn vakantie. Mijn voorstel zou zijn dat jij de aanspreekbare persoon bent tussen haar en [Onderzoekster] en aanwezig bent bij het

gesprek met de ouders wat [Onderzoekster] heeft gepland op 25 augustus. Tot die tijd zijn interventies van [C.] niet gewenst en alleen maar schadelijk.

Ik bel je er morgen nog over om e.e.a. nader toe te lichten.'

2.38 Op diezelfde dag om 14:57 uur heeft het teamhoofd per e-mail aan C. bericht:

'(...) gisteren met je afgesproken dat je de zaak nu zou laten rusten, je hebt je punt gemaakt, dus stoppen.'

2.39 Kort daarna, om 15.00 uur, schreef de behandelende psychiater in een e-mail aan C.:

'Ik heb via [Onderzoekster] begrepen dat er een stormachtige mailwisseling gaande is m.b.t. de mogelijke onzorgvuldigheden in de procedures voor het S. onderzoek. Ik vind dat je daarover ruimschoots je punt hebt gemaakt en verzoek je nu met klem te stoppen met onderzoek naar en commentaar op die gang van zaken. De manier waarop je nu je bezwaren kenbaar maakt draagt niet meer bij aan een oplossing van het gerezen probleem maar versterkt de onrust daarover bij cliënten en familie.

Gezien de emotionaliteit waarmee je de gerezen problemen tegemoet treedt vind ik het ongewenst dat je bij het gesprek van [Onderzoekster] met de familie van [X] aanwezig bent. Het is juist die emotionaliteit die storend kan werken op het oplossen van de moeilijkheden. Ik neem aan dat je de strekking en noodzaak van dit advies ter harte neemt.'

2.40 Eveneens op 14 augustus 2014, om 18:59 uur, schreef C. aan het teamhoofd:

'Dat had ik niet met je afgesproken, ik had dat zelf voorgesteld. Je stuurt niet zo'n aardige mail nu. Waar heb ik dit nu aan te danken?'

2.41 En om 19:06 schreef zij aan de behandelende psychiater:

'Ik kan het niet helpen dat de familie na het telefoontje maandagochtend van [Onderzoekster] de politie heeft willen bellen. Natuurlijk gaat het me niet in de koude kleren zitten als familie zich zo gepasseerd voelt en zoveel vragen heeft. Hun vragen kan ik ook niet beantwoorden, ik heb ze verwezen naar betrokkenen van het onderzoek. Ik heb over alles openheid gegeven en dit iedere dag ook besproken met [het teamhoofd], mijn teamleider. Ook u heb ik advies gevraagd, waar ook [het teamlid] bij heeft gezeten.'

2.42 Op vrijdag 15 augustus 2014 heeft C. zich ziek gemeld.

2.43 Op diezelfde dag, om 12:39 uur, heeft C. een e-mail aan het teamhoofd en de behandelende psychiater gestuurd met daarin het volgende:

'Eergisteren heb ik met [de behandelende psychiater] en [de teammanager] gesproken over wat te doen. We zijn er toen op uit gekomen dat ik openheid van zaken kon geven. Zowel [de behandelende psychiater] als [de teammanager] wisten dat ik naar de ongeruste en boze familie zou gaan om vragen te beantwoorden. Ze hebben gezegd dat ik me geen zorgen hoefde te maken over eventuele

gevolgen, ik zou de vragen die er zijn kunnen beantwoorden. De problemen die er over mochten blijven, waren voor de onderzoekers.

Ik heb de emoties niet veroorzaakt aanvankelijk. De familie is zwaar in shock geweest na het telefoontje maandagochtend van [Onderzoekster]. Dat heeft mij natuurlijk geraakt, en ik schaam me diep dat ik als onderdeel van de O. hieraan voor een klein deel debet ben.

[Teamhoofd], jij hebt het een interessante ontwikkeling gevonden en wilde je er zoveel mogelijk buiten houden. Ik heb je wel een keer gevraagd om het over te nemen. Dit vond jij toen niet nodig. Dinsdag heb ik zelf tegen jou gezegd dat ik er mee stop (ik werd moe van het mailen en ik kreeg toch [on]bevredigende antwoorden en vaak ook schreef ze dingen die niet waar waren). Ik zou er richting familie niet veel mee gekund hebben, het zou voor hen vragen blijven oproepen met deze halve en ook feitelijke onjuistheden.

Dat me 's avonds weer werd verteld dat het informed consent alleen voor zwakzinnigen geldt, (haar formulering), vond ik zeer vervelend. Ik heb je van alles op de hoogte gesteld en jij hebt ook steeds gezegd dat ik me niet verantwoordelijk hoeft te voelen en dat ik bij de ontstane problemen niet bang hoeft te zijn dat mij iets aangerekend gaat worden.

Ja, ik ben emotioneel, gewetensvol, eerlijk. Goede eigenschappen voor een hulpverlener. Maar bij de laatste mails van jullie aan mij vraag ik mij af hoe dat bij jullie zit? Ik heb er niet van geslapen.'

- 2.44 Die middag om 15:54 uur heeft T. (plaatsvervangend teammanager van C., hierna: de plaatsvervangende teammanager) in een e-mail aan C. het volgende bericht:

'Jouw teamleider [het teamhoofd] heeft mij gebeld en mij geïnformeerd over de hectische afgelopen week. Ik neem waar voor [...] vandaar dat ik contact met je zoek. Heel graag maak ik een afspraak met je om jouw verhaal te horen en het met je te hebben over je ziekmelding. De ziekmelding hebben we overigens nog niet als zodanig verwerkt om [het teamhoofd] niet in de gelegenheid werd gesteld dit met je te bespreken. Het is een logische stap om dan met mij in gesprek te gaan.

Ik zou kunnen dinsdag a.s. om 12 uur (...)'

- 2.45 C. reageerde daarop met:

'Dank voor je uit. Ik heb me ziek gemeld bij [het teamhoofd], informatie wil ik via de bedrijfsarts laten lopen. Daar was hij al van op de hoogte toen hij me later die middag nog belde.

Ik zal er dinsdag 12.00 uur zijn'

- 2.46 Op dinsdagochtend 19 augustus 2015, om 9:35 uur, heeft het teamhoofd in een e-mail aan de plaatsvervangende teammanager onder meer het volgende meege-deeld:

'Voorafgaande aan het gesprek wat jullie straks hebben met (...) C. wil ik jullie over het volgende informeren en een voorstel doen hoe nu vanuit mijn optiek te handelen.

(...)

Gisteravond is (...) C. op de afdeling geweest om haar standpunt en versie van het verhaal aan collega's duidelijk te maken. (...) Het bezoek geeft aan dat [C.] volstrekt niet aanvoelt dat ze in een arbeidsconflict verkeerd. Sommige collega's waren er zeer verlegen mee. Als leidinggevende van de afdeling vind ik het volstrekt ontoelaatbaar dat ze achter mijn aanwezigheid om naar de afdeling komt om daar haar standpunt neer te leggen, en zo collega's meetrekt in onoplosbare loyaliteitsvraagstukken en haar eigen arbeidsintensiteitscrisis. (...) Ter bescherming van iedereen stel ik het volgende voor:

- Dat jullie haar duidelijk maken dat haar gedrag echt niet kan en ontoelaatbaar is.*
- Dat ze, ook niet middels mailverkeer, moet stoppen om haar collega's of andere te bestoken met haar visie en situatie.*
- Dat een time out nodig is voor bescherming naar het team die zich moet kunnen concentreren op het werk.*
- De time out duurt een paar weken zodat [...] zich goed kan inlezen op het gebeuren.*
- Laat ik helder zijn dat ik vind dat ze niet meer op de afdeling kan terugkomen; sommige collega's kunnen haar niet meer recht in de ogen kijken.'*

2.47 In een door B. opgesteld verslag van een gesprek op 19 augustus 2014 staat onder meer het volgende:

'Aanwezig: [C.], echtgenoot van [C.] (verder te noemen dhr. C.), (...) [de plaatsvervangende teammanager] (vervangend manager), U. (P&O adviseur) [hierna: de P&O-adviseur, toevoeging commissie].

Aanleiding van het gesprek is de ziekmelding die (...) C. afgelopen vrijdag, 15 augustus als voicemailbericht heeft ingesproken bij haar leidinggevende [het teamhoofd], alsmede de commotie die is ontstaan naar aanleiding van het (...)onderzoek waar cliënt van J. aan deelneemt. (...) C. is persoonlijk begeleider, [de behandelende psychiater] zijn hoofdbehandelaar.

[De plaatsvervangende teammanager] geeft bij aanvang van het gesprek aan dat zij plaatsvervanger is van [...]. (...) Een vervolg aan het gesprek zal maandag 25 augustus a.s. worden gegeven in de aanwezigheid van [...].

[De P&O-adviseur] licht toe wat de procedure ziekmelding binnen B. is. Een medewerker vraagt persoonlijk (telefonisch) ziekteverlof aan bij de leidinggevende. De leidinggevende vraagt de medewerker naar de welke mogelijkheden er nog wel zijn. Op basis van het gesprek en de informatie kent de leidinggevende het ziekteverlof (gedeeltelijk toe). Indien nodig is het aan de bedrijfsarts om te beoordelen wat de mogelijkheden en onmogelijkheden als gevolgd van de ziekte zijn voor het werk. In dit geval heeft [C.] de leidinggevende niet in de gelegenheid gesteld om te beoordelen of hij het ziekteverlof toekent. [De P&O-adviseur] vraagt zich af of de ziekmelding van [C.] een ziekmelding is of dat er sprake is van een conflict. [C.] bevestigt dat er sprake is van een conflict maar geeft aan dat zij ook daadwerkelijk gezondheidsklachten ondervindt als gevolg van dit conflict. [De P&O-adviseur] geeft aan dat het logisch is dat de medewerker, in geval van een arbeidsconflict, hier last van heeft. Aangezien er sprake is van een arbeidsconflict wordt er ook op deze wijze gehandeld.

(...)

[De plaatsvervangende teammanager] geeft aan dat [C.] nu een niet opgeloste discussie ervaart over inclusie criteria van het onderzoek. [De plaatsvervangende teammanager] vraagt zich hardop af of mw. C. in haar rol als agogisch werker zich daarmee te bemoeien heeft of dat dit de verantwoordelijkheid is van de psychiater. [...] zal dit na zijn vakantie verder oppakken.

[C.] is gisteravond, 18 augustus jl. naar het team op J. geweest. [De plaatsvervangende teammanager] geeft aan dat haar bezoek daar voor veel onrust heeft gezorgd. Het team raakt verdeeld en gaat gebukt onder het conflict. Hiermee belast [C.] haar collega's en indirect de cliënten. Ook de teamleider, [het teamhoofd], is behoorlijk van slag van het conflict met [C.]. Een terugkeer naar J. kan dan ook niet worden gegarandeerd. [De plaatsvervangende teammanager] verzoekt [C.] op dit moment geen contact te hebben met collega's, in ieder geval tot het volgende gesprek heeft plaatsgevonden. (...)

(...) Dhr C. vraagt hoe te handelen als iemand opmerkt dat er gehandeld wordt in strijd met de medische eed of als dingen niet door de beugel kunnen. [De plaatsvervangende teammanager] geeft aan dat we daarvoor in Nederland een tuchtcollege hebben. Zij benadrukt echter wel dat indien er intern iets speelt de medewerker in eerste instantie een melding doet naar de direct leidinggevende. Dhr C. vraagt wat als deze niet luistert? Dan escalatie naar hoger leidinggevende, in dit geval T./V., daarna directie en vervolgens raad van bestuur. (...)

Tijdens de afronding van het gesprek herhaalt [de plaatsvervangende teammanager] dat er nu een afkoelingsperiode/time-out is afgesproken en dat [C.] geen contact mag hebben met het team. Volgende week maandag, 25 augustus vindt er een vervolgesprek plaats met [...].'

- 2.48 Nog dezelfde dag, 19 augustus 2014, om 17.00 uur, heeft de plaatsvervangende teammanager in een e-mail aan het team bericht:

'Ik heb [C.] daarom dringend verzocht in ieder geval tot maandag a.s. geen contact met jullie te zoeken. Ik wil jullie vragen om wederzijds dan in ieder geval tot maandag ook geen contact met [C.] te zoeken.'

- 2.49 Op 21 augustus 2014 heeft C. een gesprek met de bedrijfsarts gehad. In het verslag van de bedrijfsarts met dezelfde datum staat het volgende:

'(...)

Onderliggend conflict/misstand is oorzaak huidige klachten betrokkene.

Advies om gebruikelijke time-out van 2 weken bij conflict/misstand te hanteren i.p.v. ziekteverlof.

Dringend advies om betrokkene door externe deskundige te laten begeleiden (coach, vertrouwenspersoon, psycholoog)'

- 2.50 C. heeft een brief geschreven aan de raad van bestuur van B., gedateerd 25 augustus 2014. Zij heeft die brief niet direct verstuurd. Op deze zelfde dag heeft een gesprek plaatsgevonden tussen haar en de teammanager. In de dagen erna hebben zij ook telefonisch contact met elkaar gehad. Daarbij is besproken dat er een

intern onderzoek zal komen. C. heeft toen (nog) afgezien van verzending van de brief.

- 2.51 Op woensdag 27 augustus 2014 schreef de teammanager per e-mail het volgende aan het team:

'Middels deze mail wil ik jullie informeren over de afwezigheid van [C.] en de stand van zaken.

Ik heb vandaag met [C.] doorgenomen dat wij twee zaken uit elkaar gaan halen;

- 1. Het onderzoek/de studie en de feiten. Het is de bedoeling dat iemand binnen onze organisatie die verder geen betrokkenheid heeft in het onderzoek/studie wij vragen onderzoek te doen naar de feiten. De resultaten van dit onderzoek zullen wij van moeten leren naar de toekomst toe.*
- 2. [C.] en niet aan het werk. Aanstaande dinsdag zullen [het teamhoofd] en ik [C.] spreken en in gesprek gaan over deze ontstane situatie. Vanuit dit gesprek zullen wij gaan kijken wat de meest passende en wenselijke oplossingsrichting is.'*

- 2.52 In een door B. opgesteld verslag van een gesprek op 2 september 2014 staat onder meer het volgende:

'Aanwezig: (...) C., Hr. W. [hierna: de externe deskundige van C., toevoeging commissie], [het teamhoofd] en [de teammanager]

Onderwerp: Arbeidsconflict en tijdelijk vrijgesteld van werkzaamheden

Dit is het derde gesprek met [C.] naar aanleiding van een arbeidsconflict wat ontstaan is vanuit een groot verschil van inzicht hoe professioneel te handelen bij zaken die mogelijk niet goed gaan of in ieder geval niet naar wens verlopen.

Aanwezig bij het gesprek is [de externe deskundige van C.]. [C.] heeft op advies van de bedrijfsarts een extern deskundige benaderd haar te begeleiden. Dit is [de externe deskundige van C.] geworden.

Op hoofdlijnen zijn de volgende onderwerpen besproken:

- [C.] blijft van mening dat ze 'klokkenluider' is van hoe er is omgegaan met de inclusie criteria van het onderzoek. Ze ervaart veel onrecht bij de huidige situatie. Is het niet eens met conclusies. Ze ervaart geen functioneringsprobleem.*
- In het gesprek is tegen [C.] gezegd dat ze niet kan terugkeren op J.. De belangrijkste argumenten zijn.*
 - Het niet professioneel functioneren bij verschillen van inzicht.*
 - Van gezond betrokken en kritisch naar gedrag waarbij C. niet aanvoelt en inziet wat haar gedrag betekent voor anderen*
 - Het gedrag wordt niet door [C.] herkend hetgeen professioneel aanspreken niet mogelijk maakt*
 - Het niet accepteren van leiding bij verschillen van inzicht*
 - De consequenties die het gedrag heeft binnen het team*
 - Het niet houden aan de afspraken rond ziekteverzuim*
- In het gesprek is aan gegeven dat er binnen B. in overleg met [C.] gezocht gaat worden naar een passende werkplek, wel met duidelijke afspraken over functioneren en de begeleiding die daarin wordt geboden*
- Voor B. is geen optie beëindiging van het dienstverband van [C.]. Wij spreken niet over ontslag maar over het vinden van een passende werkplek*

(...)

C. voelt geen enkel begrip en steun. Ziet zichzelf als een "klokkenluider" die ter wille van kwetsbare wilsonbekwame patiënten misstanden in het onderzoek aan de kaak moet stellen. Moet kwetsbare cliënten tegen ondeugdelijkheid. Is er van overtuigd dat meerdere medewerkers uit eigen belang en in samenspraak haar tegenwerken.

[De teammanager] en [het teamhoofd] pogen uit te leggen dat dit niet zo is en dat er sprake is van een functioneringsprobleem waarbij de kern is dat de professionele norm is overschreden op zodanige wijze dat een terugkomst op J. onmogelijk is geworden. [C.] heeft in deze missie alles uit de kast gehaald om haar gelijk te krijgen, heeft niet ervaren en gevoeld de schade die er ontstond en is ontstaan, heeft geen leiding meer kunnen accepteren.'

- 2.53 De teammanager heeft in een e-mail van 3 september 2014 het volgende bericht aan het team:

'Zoals jullie weten zijn we met [C.] in een arbeidsconflict terecht gekomen. In mijn vorige mail heb ik laten weten dat we in dit conflict twee kanten onderscheiden; de kritiek en vraagtekens bij het (...)onderzoek en de manier waarop [C.] daar mee is omgegaan. Wat betreft het onderzoek kan ik melden dat medio september, dhr Aa., inhoudelijk adviseur afdeling Bevordering Kwaliteit Behandeling, onderzoek gaat doen naar de vragen en feiten rondom het (...)onderzoek. Bb., onze eerste geneeskundige [hierna: de eerste geneeskundige, toevoeging commissie], zal in gesprek gaan met [X] en zijn ouders. Gistermiddag hebben we een gesprek gehad met [C.] waarin we hebben duidelijk gemaakt dat [C.] niet meer terug komt op J.. Met name "de manier waarop" heeft geleid tot een groot verschil van inzicht in haar functioneren en verstoring van de werkverhoudingen. [C.] blijft voorlopig thuis en er wordt een vervolgesprek gepland over de vraag hoe nu verder. Zodra we meer zicht hebben op een mogelijke oplossing zullen we de situatie met jullie bespreken.'

- 2.54 Op 8 september 2014 heeft de P&O-adviseur per brief aan C. het volgende bericht:

'Naar aanleiding van ons laatste gesprek nodigen wij u hierbij uit voor een vervolgspraak op vrijdag 19 september aanstaande om 11.00 uur. (...)

In dit gesprek willen wij verder stilstaan bij een andere werkplek binnen B. en welke afspraken wij daarover kunnen maken. U bent op dit moment vrijgesteld van werkzaamheden. Dit is een situatie die niet kan blijven voortbestaan. U krijgt de tijd maar er zal ook naar de toekomst gekeken moeten worden.'

- 2.55 Op 10 september 2014 heeft de P&O-adviseur per brief aan C. het volgende bericht:

'Zoals telefonisch besproken bevestig ik uw afspraak voor het spreekuur bij de bedrijfsarts (...) op donderdag 11 september 2014 (...)

(...)

Als u geen medewerking verleent aan deze oproep zullen wij daarom per direct het loon opschorten. Deze loonopschorting is een wettelijke actie die wij als werkgever verplicht zijn uit te voeren als wij van mening zijn dat u zich niet aan de afspraken houdt en daardoor de (eventuele) re-integratie wordt belemmerd.'

- 2.56 In een verslag van de bedrijfsarts gedateerd 11 september 2014 staat:
- 'Er is sprake van een arbeidsconflict. Ze heeft klachten. Er is geen sprake van ziekte. Advies is om in gesprek te blijven en tot een oplossing te komen. Betrokkene is akkoord met dit advies.'*
- 2.57 Op 19 september 2014 heeft de toenmalige advocaat van C. een brief aan de raad van bestuur van B. gezonden met als bijlage de in 2.50 vermelde conceptbrief van C.. Hij schreef onder meer:
- 'Volgens de verantwoordelijk manager van cliënte, [de teammanager], is de Raad van Bestuur van het experiment en de gebreken daarin op de hoogte, doch zij heeft redenen daaraan te twijfelen.*
(...)
Op grond van bovenstaande feiten en/of omstandigheden wend ik mij tot u ten-einde duidelijkheid te verkrijgen of u inderdaad op de hoogte bent van deze zaak en het te verrichten interne onderzoek en/of u op de juiste wijze bent ingelicht met betrekking tot het standpunt en/of handelwijze van cliënte (...). Ik moge u in dat kader verwijzen naar haar conceptbrief met bijlagen d.d. 25/08/2014 aan u.'
- In haar hier aangehaalde brief (met de datum 25 augustus 2014) vermeldde C. welke vragen wat haar betreft gesteld moeten worden bij het onderzoek en tevens wat tot op de dag van 25 augustus 2014 de gang van zaken is geweest met betrekking tot haar arbeidsrechtelijke positie. Zij besluit de brief met: *'Ik hoop snel op een bevredigend antwoord van uw kant en hoop dat u mij kunt helpen bij het oplossen van bovengenoemde problemen.'*
- 2.58 Op 23 september 2014 heeft C. opnieuw een gesprek gehad met de bedrijfsarts. In het verslag van de bedrijfsarts van 25 september 2014 staat:
- 'Er is sprake van ziekte. Ze is beperkt in uren (2 per dag) handelingstempo en client contacten. Advies is dat ze op een rustige plek aangepast werk doet. (niet op haar oude werkplek) met enkele weken evalueren. Daarnaast oplossen van het lopende arbeidsconflict. Er heeft overleg met de behandelaar plaatsgehad.'*
- 2.59 Op 1 oktober 2014 berichtte de raad van bestuur het volgende aan de advocaat van C.:
- 'In reactie op uw brief d.d. 19 september jl. betreffende mogelijke misstanden kunnen we u berichten dat we als Raad van Bestuur op de hoogte zijn van het-geen mevrouw C. heeft gesignaleerd en het daarmee samenhangende interne onderzoek. (...)*
- Het is ons niet geheel duidelijk wat het doel is van de brief van mevrouw C. die was toegevoegd als bijlage van uw brief. Deze brief schetst de zienswijze van mevrouw C., maar u vermeldt uitdrukkelijk dat deze brief nog in concept vorm is. We beschouwen deze bijlage dan ook als concept en als niet ontvangen'*
- 2.60 De advocaat van C. heeft hierop gereageerd met een brief van 7 oktober 2014, waarin hij onder meer het volgende schreef:

'Het lijkt mij vanzelfsprekend, dat u als Raad van Bestuur op de hoogte bent van het (interne) onderzoek van Aa.. Dit is echter nog iets anders dan op hoogte zijn van alle relevante ins en outs van de zaak. Cliënte had redenen daar aan te twijfelen, hetgeen ook de reden was, dat haar conceptbrief aan u door mij als bijlage bij mijn eerdere brief aan u werd verzonden. Het lijkt mij daarom goed dat u daar alsnog kennis van neemt (...)

Het moge bij u bekend verondersteld worden, dat uw organisatie en cliënte inmiddels overeenstemming bereikt hebben over een vertrekregeling nu door alle ontwikkelingen er een onhoudbare situatie ontstaan was. In dat kader hecht cliënte eraan haar kant van het arbeidsrechtelijke conflict ter uwer kennis te brengen. Ik moge u in dat kader naar de brief van 5 oktober 2014 verwijzen (zie bijlage).'

In de bijgevoegde, aan de raad van bestuur van B. gerichte, brief van 5 oktober 2014 heeft C. mede aan de hand van e-mailcorrespondentie de periode tot het gesprek met de plaatsvervangende teammanager op 19 augustus 2014 beschreven. De brief van 5 oktober is aangevangen met de volgende tekst:

'Voor ik uw organisatie ga verlaten (met als doel om hopelijk psychisch weer in evenwicht te kunnen komen) wil ik graag het volgende aan u kwijt.'

Het slot van die brief, met aanhalingen uit de eerdere correspondentie, luidde als volgt:

'Daarna zijn de gesprekken tussen [de plaatsvervangende teammanager] en [de teammanager] en [de P&O-adviseur] allen stuk voor stuk verschrikkelijk vernederend geweest en vooral gericht op mijn persoon. Al na vijf minuten kreeg ik in het eerste gesprek met [de plaatsvervangende teammanager] te horen dat ik niet meer naar J. terug kon en kreeg ik even later van haar een contactverbod opgelegd met mijn collega's (...). Al mijn goede functioneringsgesprekken tot nu toe deden er niet meer toe: ik was onprofessioneel geweest (uitleg wat ze precies hiermee bedoelden, heb ik niet gekregen), had verstoorde arbeidsverhoudingen, was alle fatsoensgrenzen overgegaan etc. etc. Ik heb me hierin niet kunnen verdedigen. De strekking was steeds: jij deugt volstrekt niet en het onderzoek wel. Dat wisten de heren [het teamhoofd] en [de teammanager] al zeker vertelden ze me in het gesprek van 2 september. In het laatste heeft [de teammanager] gezegd dat op (...) na niemand van mijn collega's nog met mij wil werken. (...). Mijn collega's (op één collega na – de rechterhand van [het teamhoofd] en [de teammanager]) zeggen hierin niet gehoord te zijn, zij zijn helemaal niet gevraagd of zij nog met mij wilden werken.

Dit is in grote lijnen hoe het gegaan is en ik hoop dat u begrijpt dat juist de omgang van teamleider en managers mij enorm aangegrepen heeft en mij inmiddels overspannen hebben gemaakt. Een volgend vernederend gesprek met de heer Cc. zou ik dan ook niet meer aangekund hebben.

Ik hoop dat u ook het bovenstaande wil onderzoeken. Ik zit er heel erg mee.'

- 2.61 B. en C. hebben een vaststellingsovereenkomst gesloten. C. heeft deze overeenkomst ondertekend op 10 oktober 2014. De overeenkomst houdt onder meer het volgende in:

'In aanmerking nemende:

(...)

- b. *Tussen de werkgever en mevrouw C. is een verschil van inzicht ontstaan over de wijze waarop aan de arbeidsovereenkomst uitvoering zou moeten worden gegeven. Over dit verschil van inzicht is tussen de werkgever en mevrouw C. uitvoerig van gedachten gewisseld, maar zij zijn er niet in geslaagd om de van elkaar afwijkende standpunten met elkaar te verenigen. Er is geen sprake van een dringende reden in de zin van artikel 7:678 BW.*
- c. *Partijen zijn vervolgens met elkaar in overleg getreden over een regeling ter beëindiging van de arbeidsovereenkomst. Werkgever heeft hiertoe het initiatief genomen. Partijen beogen met deze overeenkomst een vaststellingsovereenkomst zoals bedoeld in artikel 7:900 BW te sluiten.*

(...)

Verklaren te zijn overeengekomen als volgt:

1. *Aan de arbeidsovereenkomst komt met wederzijds goedvinden een einde met ingang van 1 februari 2015.*

(...)

4. *Mevrouw C. verbindt zich tot geheimhouding met betrekking tot alle gegevens waarvan kennis wordt/is genomen bij werkzaamheden in het kader van de uitoefening van de arbeidsovereenkomst. (...) Deze geheimhoudingsverplichting bestaat niet in het geval mevrouw C. door onderhavige geheimhoudingsverplichting beschermde informatie openbaar zou maken met toepassing van de regels zoals neergelegd in de Model Klokkenluidersregeling Brancheorganisaties Zorg d.d. 8 juli 2010 (zie bijlage), naar welke regeling wordt verwezen in artikel 3 lid 2, Hoofdstuk 4 cao O..*
5. *Indien mevrouw C. in strijd handelt met het bepaalde onder punt 4 van deze vaststellingsovereenkomst, zal dit worden beschouwd als een dringende reden voor ontslag op staande voet. Tevens verbeurt werknemer per overtreding (in afwijking van het gestelde in artikel 7:650 lid 3 en 5 BW) een onmiddellijk op eisbare contractuele boete van maximaal het laatst geldende bruto jaarsalaris van mevrouw C., onverminderd het recht van werkgever om de volledige schade op mevrouw C. te verhalen indien en voor zover deze groter mocht zijn.*

(...)

7. *Mevrouw C. wordt tot 1 februari 2015 vrijgesteld van de verplichting arbeid te verrichten met behoud van salaris (inclusief emolumenten). (...)*

- 2.62 Op 13 oktober 2014 heeft de directeur organisatie divisie maatschappelijke psychiatrie van B. (hierna: de directeur MP) een brief gestuurd aan C. met daarin het volgende:

'Zoals u bekend zijn wij een onderzoek gestart naar aanleiding van uw melding met betrekking tot de (...)MAC-studie.

Het onderzoek bevindt zich momenteel in de afrondende fase. Wij hopen u binnen 4 weken nader te kunnen informeren over de uitkomst ervan.'

- 2.63 Op 6 november 2014 heeft de directeur MP het definitieve rapport van Aa. aan C. toegestuurd. In de begeleidende brief staat onder meer:

'Dit is de definitieve versie van het rapport, discussie over de inhoud daarvan is niet mogelijk.'

Het rapport kent onder meer de volgende overwegingen en conclusies:

'Binnen het team stond persoonlijk begeleider niet alleen aangaande haar twijfels met betrekking tot inclusie van haar cliënt en andere cliënten.

Toen cliënt [X] werd opgeroepen (8 augustus) om door te gaan met het onderzoek terwijl hij dat eigenlijk niet wilde (persoonlijk begeleiders zegden afspraak af per mail 4 juni), begon de intensieve maildiscussie (zondag 10 augustus tot en met 12 augustus) tussen persoonlijk begeleider en onderzoeker over wils(on)bekwaamheid en inclusie. Met de bekende gevolgen.

Dit neemt niet weg dat teamleden die twijfelen aan inclusie of wilsbekwaamheid moeten weten bij wie of waar ze deze twijfel bespreekbaar moeten maken. En als ze dat niet weten dan moeten ze de teamleider, manager of psychiater vragen waar ze deze twijfels moeten bespreken. In geval al deze personen niet vertrouwd worden is er nog de weg naar de vertrouwenspersoon. Als dat niet bekend is moet dat bekend gemaakt worden.

(...)

Uiteindelijk draait het uit op een kortstondige strijd tussen persoonlijk begeleider en onderzoeker, waarbij geen van beiden de tegenwoordigheid van geest had om tijdig en kordaat 'uit de confrontatie' te stappen, een 'time out' aan te vragen of de hulp in te roepen van een scheidsrechter ('break!'). Daarbij komt dat vanaf 11 augustus de oudere zeer nauw betrokken raakten bij de kwestie.

CONCLUSIES

- 1. De gehele (...)studie verloopt strikt volgens het onderzoeksprotocol. Dat is tussentijds getoetst (Dd.). (...)*

CONCLUSIES SAMENVATTEND

A. Het onderzoek deugt. Geen twijfel aan inclusie.

(...)

E. Het lukte teamleden, en in het bijzonder de persoonlijk begeleider, niet om tijdig de juiste weg te bewandelen om vermeende onzorgvuldigheden bespreekbaar te maken en aan te kaarten bij de daartoe beschikbare of geschikte personen/instanties. Dit is, in ieder geval voor een deel, te wijten aan gebrek aan (kennis over de) mogelijkheden (klokkenluidersregeling, vertrouwenspersoon).

(...)

Vastgesteld in overleg tussen [de directeur MP], [de teammanager] (verantwoordelijk manager J.), [de eerste geneeskundige] (geneesheer-directeur) en Aa. (beleidsadviseur PRISMA-analist) d.d. 28 oktober 2014.'

- 2.64 Op 17 december 2014 heeft C. in een brief aan de raad van bestuur van B. uiteengezet waarom zij zich niet kan vinden in de conclusies van het rapport Aa.. In deze brief schreef zij onder meer:

'Zoals hierboven aangegeven heb ik de vermoedens van misstanden met betrekking tot het (...)onderzoek al eerder, in augustus 2014, intern aan de orde gesteld. (...)

Om geheel in overeenstemming met de Model Klokkenluidersregeling te melden, doe ik bij deze op de voet van art. 2.3 van de Model Klokkenluidersregeling intern melding van vermoedens van misstanden bij u als Raad van Bestuur van de B.. Ik stel u met deze interne melding in de gelegenheid om, met inachtneming van de Model Klokkenluidersregeling, een gedegen onderzoek naar deze vermoedens van misstanden te laten verrichten.'

- 2.65 Met een brief van 12 januari 2015 heeft de raad van bestuur gereageerd op de brief van 17 december 2014 van C.. De raad van bestuur berichtte hierin onder meer het volgende:

'Dank voor het feit dat u (...) nogmaals aandacht vraagt voor uw vermoedens van misstanden in onze organisatie. Gezien de aard van deze melding en het feit dat u de uitkomsten van het interne onderzoek dat gedaan is naar aanleiding van uw melding medio augustus 2014 onvoldoende en onjuiste antwoorden vond geven op uw vragen, heeft de raad van bestuur besloten uw vermoeden van een misstand nader te onderzoeken.

Het bestuur heeft de 'Samenvattende rapportage Prisma-analyse op grond van feiten onderzoek naar de gang van zaken rond inclusie van een cliënt in de (...) studie' van dhr. Aa., die u hebt ontvangen, gelezen. Ook zijn uw eerdere meldingen nogmaals gelezen en is er contact geweest met [Onderzoekster], psychiater en onderzoeker, en is er dossier onderzoek gedaan. Op basis van deze kennis geven wij u op een aantal punten gelijk.

Het onderzoeksprotocol geeft duidelijk aan dat uitsluitend ambulante cliënten geïnccludeerd kunnen worden. De onderzoeker is er ten onrechte vanuit gegaan dat, indien cliënten in het kader van scheiden wonen en zorg behandeling vanuit het FACT wijkteam kregen zij daarmee ook ambulante cliënten waren. Dit is besproken met de onderzoeker [Onderzoekster]. Met haar is afgesproken dat zij dit zal vermelden in eventuele publicaties. De conclusie in het rapport, dat er strikt volgens protocol gehandeld is, is daarmee dan ook onjuist.

Tevens zijn wij het met u eens dat het rapport onvoldoende ingaat op de door u gestelde vragen zoals genoemd in uw laatste brief. De vraagstelling is wellicht onvoldoende geweest. Hiervoor onze welgemeende excuses.

Teneinde als raad van bestuur een definitief standpunt in te nemen ten aanzien van uw melding met betrekking tot de beoordeling van de wilsonbekwaamheid en "informed consent" procedure, is een extern deskundige gevraagd dit onderzoek uit te voeren. Graag zouden wij hier meer tijd voor nemen. Conform het Model Klokkenluidersregeling Brancheorganisaties Zorg, maken wij gebruik van de mogelijkheid van een verlenging van 4 weken op de termijn van 8 weken, hetgeen betekent dat de raad van bestuur u uiterlijk 11 maart 2015 zal berichten.

Met betrekking tot uw constatering dat wij geen klokkenluidersregeling hebben, stellen wij u eveneens in het gelijk. Zoals aan u aangegeven handelen we naar de landelijke regeling. Tevens zijn wij naar aanleiding van uw melding bezig een klokkenluidersregeling te maken voor onze instelling.

Graag zouden wij u persoonlijk spreken over deze kwestie. Binnenkort zal ons secretariaat contact met u opnemen om een afspraak te plannen.'

- 2.66 Met brieven van 19 en 30 januari 2015 heeft C. de raad van bestuur verzocht om – kort gezegd – de vaststellingsovereenkomst terzijde te stellen. Met brieven van 29 januari 2015 en 9 februari heeft de raad van bestuur hierop negatief gereageerd.
- 2.67 In een brief van 28 januari 2015 heeft C. aan de raad van bestuur bericht dat zij graag tot een gesprek bereid is maar dat niet alleen wil doen. Op 2 februari 2015 heeft de raad van bestuur hierop onder meer het volgende geantwoord: *'Het spijt ons dat u afziet van een kennismakingsgesprek'*. Als bijlage bij deze brief is de vraagstelling voor het nieuwe onderzoek gevoegd. Dit onderzoek was inmiddels opgedragen aan prof. dr. Ee. en prof. dr. Ff. (hierna: Ee. en Ff.). het onderzoek Ee. en Ff.). Daarbij is C. uitgenodigd voor een gesprek met Ee. en Ff..

De genoemde 'vraagstelling' bevat onder meer het volgende:

'Onafhankelijk Onderzoek

(...)

De raad van bestuur heeft op 17-12-2014 een brief ontvangen van mevrouw C. waarin zij haar vermoedens van misstanden met betrekking tot het onderzoek aangeeft. Mevrouw heeft haar vermoedens eerder geuit en op basis van deze eerdere melding heeft een intern onderzoek plaatsgevonden (...).

Volgens mevrouw C. zijn de volgende vragen onvoldoende beantwoord in het interne onderzoek:

"Gelet op het bovenstaande (...) is het feit dat deze patiënten toch zijn geïnccludeerd in het onderzoek en/of vervolgonderzoek naar mijn mening in strijd met het onderzoeksprotocol (...) en de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek mensen (WMO) omdat het:

- 1. niet gaat om "ambulante patiënten" zoals de inclusiecriteria vereisen;*
- 2. niet gaat om patiënten die "de informatie en procedures omtrent de studie begrijpen" zoals de inclusiecriteria vereisen;*
- 3. niet gaat om patiënten die daadwerkelijk in staat zijn hun "informed consent" te geven zoals de inclusiecriteria vereisen;*
- 4. en gaat om patiënten die "niet in staat zijn tot een redelijke waardering van hun belangen ter zake" zoals bedoeld in art. 6 lid 1 onder c WMO, terwijl voor hun inclusie in het onderzoek geen schriftelijke toestemming was gegeven door de in art. 6 lid 1 onder c WMO bedoelde personen."*

(..)

Met de voorzitter van de Medisch Ethische Toetsingscommissie (METC) is afgesproken dat de onderzoeker [Onderzoekster], psychiater bij B. en Dd., senior on-

derzoeker bij B. [hierna: de senior onderzoekster, toevoeging commissie], een brief naar de METC te sturen met daarin uitleg over de totstandkoming van het misverstand 'inpatient-outpatient' versus 'ambulant-klinisch' is ontstaan en een verzoek zal worden gedaan tot aanpassing van het onderzoeksprotocol (...).

(...)

Wij verzoeken u om naar de punten 2 t/m 4 onafhankelijk onderzoek te verrichten en de uitkomsten in de vorm van een schriftelijke rapportage uiterlijk 27 februari 2015 aan de raad van bestuur te sturen.'

- 2.68 Op 10 februari 2015 heeft C. in een brief aan de raad van bestuur onder meer bericht:

'Als meldster van de misstanden doe ik nu met klem een verzoek, om naast de inhoudelijk melding, nu ook alle aspecten rondom het doen van melding van misstanden te onderzoeken vastgelegd in Model Klokkenluidersregeling – Brancheorganisaties Zorg) te onderzoeken:

- Of de melder formeel zorgvuldig gehandeld heeft*
- Of de melder materieel zorgvuldig gehandeld heeft*
- Of de melder van een onregelmatigheid respectievelijk misstand die te goeder trouw zowel in formeel als in materieel opzicht zorgvuldig heeft gehandeld, in zijn rechtspositie beschermd is*
- Of de B. zich gehouden heeft aan de interne procedures rondom de melding*
- Of de B. zich aan de overige wetsartikelen uit de klokkenluidersregeling heeft gehouden.'*

- 2.69 De raad van bestuur reageerde daarop met een brief van 11 februari 2015 als volgt:

'Wij hebben uw brief d.d. 10 februari 2015 in goede orde ontvangen.

Wat betreft uw verzoek tot een tweede intern onderzoek delen wij u mede, dat de wijze waarop gemeld is en hoe met de melding is omgegaan, geen onderdeel zal uitmaken van het lopende onafhankelijk onderzoek door de onderzoekscommissie. De resultaten van dit onafhankelijke onderzoek worden afgewacht.'

- 2.70 Met een brief van 9 maart 2015 heeft de raad van bestuur het rapport van Ee. en Ff., dat was gedateerd op 2 maart 2015, aan C. toegezonden. In de begeleidende brief staat onder meer:

'De rapportage hebben wij ook doorgestuurd naar de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Wij kunnen u nu reeds berichten dat we de conclusies van het onderzoek zullen overnemen.

We gaan er vanuit dat u geheimhouding betracht ten aanzien van de gegevens in deze rapportage conform de afspraken in de met u gesloten vaststellingsovereenkomst.

Graag horen we van u of u het op prijs stelt hierover met ons in gesprek te gaan.'

- 2.71 C. heeft op dit rapport beknopt gereageerd met een brief van 13 maart 2015 aan de raad van bestuur.
- 2.72 Op 15 maart 2015 heeft B., met instemming van haar ondernemingsraad, een eigen klokkenluidersregeling zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 5 van de code afgekondigd en in haar organisatie bekendgemaakt.
- 2.73 Op 15 april 2015 heeft het televisieprogramma Gg. een reportage uitgezonden over het onderzoek. Naar aanleiding van een verzoek uit de Tweede Kamer om een brief daarover te ontvangen heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op 17 april 2015 aan de Tweede Kamer onder meer het volgende geschreven:

'Als blijkt dat hier sprake is van een klokkenluider waarmee niet volgens deze code [zijnde het model klokkenluidersregeling, toevoeging commissie] is omgegaan, ga ik er vanuit dat A. de instelling hierop zal aanspreken en indien nodig actie zal ondernemen. Ik zal A. vragen mij hierover te informeren.'

- 2.74 Op 20 april 2015 heeft C. een uitvoerige reactie op het rapport van Ee. en Ff. aan de raad van bestuur gezonden. Blijkens een brief van 23 april 2015 aan haar heeft de raad van bestuur de brief van 20 april 2015 'voor kennisgeving' aangenomen. Op 29 april 2015 heeft B. een volgens de begeleidende brief 'definitieve rapportage', gedateerd 18 maart 2015, van het onderzoek van Ee. en Ff. aan C. toegezonden. Ook A. heeft dit rapport ontvangen. Het rapport houdt onder meer het volgende in:

'Omdat de melding zich heeft toegespitst op één patiënt ([X]) waarvan de klokkenluider de persoonlijk begeleider was ten tijde van zijn deelname aan het onderzoek, en ook familieleden van deze patiënt een klacht hebben ingediend, hebben wij ons onderzoek toegespitst op de vraag of deze ene patiënt inderdaad ten onrechte is geïnccludeerd (...).

Conclusie t.a.v. de punten 2,3 en 4

(...) komen wij tot de conclusie dat er op basis van ons onderzoek onvoldoende bewijs is dat [X] in 2013 wilsonbekwaam was t.a.v. zijn beslissing en het geven van toestemming deel te nemen aan de studie.

- *Dit neemt niet weg dat wij, gezien de presentatie van [X] in gesprek dat wij met hem hadden, zeker begrip hebben voor de mening en de argumenten van de klokkenluider C. en de familie van [X] dat [X] wel wilsonbekwaam was t.a.v. deelname aan de studie.*

(...)

III. Is er sprake van een misstand dan wel onregelmatigheid?

Conclusies

- *De afwijking van het oorspronkelijke protocol is naar ons oordeel weliswaar een 'protocol violation'(...) ([X] en de 7 andere klinisch opgenomen patiënten voldeden niet volledig aan de inclusie- en exclusiecriteria) maar naar ons oordeel niet dermate ernstig dat sprake is van een misstand, in de klokkenluidersregeling gedefinieerd (...).*
- *Wel beschouwen we de afwijking van het oorspronkelijke protocol als een 'onregelmatigheid', in de klokkenluidersregeling gedefinieerd (...).'*

- 2.75 Op 25 mei 2015 heeft de gemachtigde van B. een brief aan C. verstuurd met daarin onder meer het volgende:

'ONDERZOEK

U stelt in uw brief dat er een nieuw onderzoek moet plaatsvinden. Namens cliënte kan ik u berichten dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en A. inmiddels nader onderzoek verrichten. Cliënte verleent hier volledige medewerking aan en ziet het resultaat van het onderzoek met vertrouwen tegemoet. Cliënte ziet geen aanleiding of noodzaak om door een andere instelling dan voornoemde instellingen onderzoek te laten verrichten en ziet de uitkomst van voornoemd onderzoek als een finale beslissing.

VASTSTELLINGSOVEREENKOMST

U verzoekt cliënte daarnaast uw situatie te herzien. Daar bestaat wat cliënte betreft geen aanleiding toe. Zij handhaaft de getekende vaststellingsovereenkomst. (...)

De geheimhoudingsplicht kan gerechtvaardigd worden overtreden wanneer sprake is van een misstand binnen een organisatie die een werknemer eerst intern heeft aangekaart, maar na niet te worden gehoord naar buiten brengt. Daar is hier geen sprake van. Nu u op voorbarige wijze uw melding naar buiten heeft gebracht, en daarnaast uw medewerking - zonder daarvoor toestemming van cliënte te hebben gekregen - heeft verleend aan tv-programma Gg. dat cliënte onnodig schade heeft toegebracht, staat vast dat u niet voldoet aan de criteria die een schending van de geheimhoudingsplicht rechtvaardigen.

*U verbeurt bij overtreding van het geheimhoudingsbeding conform artikel 5 van de vaststellingsovereenkomst aan cliënte een direct opeisbare boete van maximaal het laatst geldende bruto jaarsalaris onverminderd het recht van cliënte om de volledige schade op u te verhalen indien en voor zo ver deze groter mocht zijn. Cliënte is evenwel bereid om - onder nadrukkelijk behoud van alle rechten en wettelijke aanspraken - vooralsnog deze boete niet te incasseren en/ of schade te verhalen. Daarbij verlangt cliënte wel dat u **binnen zeven dagen na dagtekening van deze brief** schriftelijk bevestigt dat u zich vanaf heden aan het geheimhoudingsbeding zult houden. Mocht u toch overwegen om met een derde te communiceren, dan verzoek ik u vooraf schriftelijk toestemming aan cliënte hiervoor te vragen. Op die wijze kan getoetst worden of u al dan niet in strijd met het overeengekomen geheimhoudingsbeding handelt.*

Mocht u zich niet aan het bovengenoemde geheimhoudingsbeding houden, dan acht cliënte zich vrij om nadere (juridische) stappen té ondernemen, waaronder het vorderen van de hierboven genoemde boete dan wel het verhalen van de volledige schade. Cliënte hoopt evenwel dat het niet zo ver hoeft te komen.'

- 2.76 Bij de door A. ingezonden stukken bevindt zich een document van B., dat is getiteld: 'Conclusies raad van bestuur B. inzake het handelen volgens de Zorgbrede Governancecode' en is gedateerd op 15 juni 2015. Dit document is gebaseerd op een eveneens overgelegde interne 'Notitie inzake het handelen van B. volgens de Zorgbrede Governancecode' van 18 mei 2015. In het document 'Conclusies raad van bestuur (...)' staat onder meer het volgende:

'Samenhang beëindiging arbeidsovereenkomst en melding

De beëindiging van de arbeidsovereenkomst van de betreffende medewerker heeft geen samenhang met de melding die door deze medewerker is gedaan. Dat kan zowel inhoudelijk als procedureel worden aangetoond.

Procedureel:

Door middel van een brief d.d. 17 december 2014 heeft de medewerker een formele interne melding bij de raad van bestuur van B. gedaan omtrent ernstige vermoedens van misstanden met betrekking tot het (...)onderzoek. Vanaf augustus 2014 is er door het management en P&O met de medewerker vanwege een arbeidsconflict gesproken over een andere, passende werkplek en re-integratie mogelijkheden. In een gesprek met de manager en de P&O adviseur geeft de advocaat van de medewerker aan dat zijn cliënt de voorkeur geeft aan een vertrekregeling met de vraag of B. bereid is daaraan haar medewerking te verlenen. Op d.d. 1 oktober laat B. aan de advocaat weten dat zij bereid is deze medewerking te verlenen, waarbij - in tegenstelling tot de werkelijke situatie - B. bereid is vast te leggen dat het initiatief tot ontbinding bij de werkgever ligt. Partijen hebben op d.d. 8 oktober 2014 een vaststellingsovereenkomst gesloten ter beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

Inhoudelijk

Met de betreffende medewerker is een arbeidsconflict ontstaan dat te wijten is aan het onprofessioneel handelen van medewerker bij een verschil van inzicht dat is ontstaan naar aanleiding van het kenbaar maken een signaal. Het conflict gaat niet over het signaal op zich als wel over het feit dat de medewerker niet aanspreekbaar was op haar gedrag en zij niet professioneel reageerde op herhaalde pogingen tot correcties. Haar gedrag gaf blijk van onzorgvuldig handelen en een gebrek aan inzicht in de consequenties van haar gedrag voor cliënten, familie, medewerkers en de organisatie.

Uit gespreksverslagen blijkt duidelijk dat voor B. een beëindiging van de arbeidsovereenkomst met deze medewerker geen optie was, de inzet was een passende werkplek. Op 1 oktober 2014 geeft de advocaat van medewerker aan dat zijn cliënte de voorkeur geeft aan een vertrekregeling. B. is bereid daaraan medewerking te verlenen en respecteert haar belangen in deze. In de brief van 7 oktober 2014 van advocaat aan de raad van bestuur geeft deze aan dat er overeenstemming is bereikt over een vertrekregeling, nu door alle ontwikkelingen er een 'onhoudbare situatie' ontstaan was. Hiermee bevestigt de advocaat van de medewerker dat sprake is van een arbeidsconflict zoals hierboven beschreven.

Rechtsbescherming door B.

Uit het Model Klokkenluidersregeling Brancheorganisaties Zorg blijkt dat de melder van een onregelmatigheid respectievelijk misstand die te goeder trouw zowel in formeel als in materieel opzicht zorgvuldig handelt, in zijn rechtspositie wordt beschermd (hoofdstuk 4 Rechtsbescherming melder). Hieronder wordt verstaan dat een melder door of vanwege zijn of haar melding van een onregelmatigheid of misstand op geen enkele wijze wordt benadeeld in zijn of haar rechtspositie jegens de zorgorganisatie. Nu de vaststellingsovereenkomst reeds was getekend vóór de melding bij de raad van bestuur van de onregelmatigheid, de arbeidsovereenkomst op uitdrukkelijk verzoek van de medewerkster beëindigd is en zij bijgestaan werd door een advocaat, is zij niet benadeeld in haar rechtspositie conform het model.'

3. De standpunten van de partijen

- 3.1 Ter zitting heeft A. verklaard vooralsnog geen eigen standpunt te hebben ten aanzien van de kwesties die in geding zijn, maar mede naar aanleiding van de brief van de minister eerst het oordeel van de Governancecommissie af te wachten. Zij heeft, eveneens ter zitting, haar in 1.1 vermelde verzoek gepreciseerd in deze zin dat zij drie vragen aan de commissie voorlegt:
1. Vloeit uit artikel 3.1 lid 5 van de code al de mogelijkheid voort een onregelmatigheid c.q. misstand te kunnen melden met gebruikmaking van het BoZ-model klokkenluidersregeling?
 2. En zo nee, heeft C. nadeel ondervonden van het feit dat B. formeel pas op 15 maart 2015 een klokkenluidersregeling heeft vastgesteld, in aanmerking nemend de wijze waarop B. in deze heeft gehandeld zoals blijkt uit de stukken en het feit dat C. zich vóór 15 maart 2015 al afficheert als klokkenluidster?
 3. Kan de commissie een uitspraak doen over het feit of daarvan in dit geval sprake is geweest?
- 3.2 B. heeft ter zitting haar standpunt nader toegelicht. Zij stelt onder meer het volgende. Zij heeft met ingang van 1 januari 2010 het BoZ-model van de klokkenluidersregeling toegepast en zij heeft ten aanzien van C. conform die modelregeling gehandeld. C. heeft zich daarentegen onprofessioneel gedragen. Dit betrof in het bijzonder het gegeven dat zij zich als agogisch werker een mening heeft gevormd over de vraag of bepaalde patiënten wilsonbekwaam waren of niet. Zij had op dat punt binnen haar 'kennens en kunnen' moeten blijven. Haar leidinggevende en de afdelingspsychiater hebben grenzen gesteld aan de wijze waarop zij communiceerde over de door haar gesignaleerde zaken betreffende het onderzoek. Na de feedback van haar leidinggevende, waarbij haar is gezegd dat zij niet professioneel en niet proportioneel heeft gehandeld, heeft zij zich ziek gemeld. Daarna zijn er verschillende gesprekken over haar functioneren geweest met haar manager en met de P&O-adviseur. Ondanks de haar voorgehouden grenzen is zij contact blijven zoeken met anderen, onder wie collega's, om haar standpunt duidelijk te maken. Dat veroorzaakt veel onrust in het team. De bedrijfsarts heeft vastgesteld dat terugkeer naar de eigen werkplek niet meer tot de mogelijkheden behoorde. C. heeft zelf de arbeidsovereenkomst willen beëindigen. Daaraan heeft zij, B., gevolg gegeven.
- 3.3 C. stelt, samengevat, het volgende. B. heeft artikel 3.1 lid 5 van de code in meer dan één opzicht geschonden. Zij heeft de positie van haar, C., melder en klokkenluidster, ernstig benadeeld om geen andere reden dan dat zij de aandacht heeft gevraagd voor misstanden of onregelmatigheden bij het onderzoek binnen de organisatie. Zij is daardoor ziek geworden, en wel in zodanige mate dat voortzetting van haar dienstverband niet meer van haar kon worden gevergd. Louter daardoor heeft zij ingestemd met een beëindiging van de arbeidsovereenkomst, die is vastgelegd in de vaststellingsovereenkomst. De reikwijdte en betekenis daarvan heeft zij, door de geestelijke situatie waarin zij zich toen, door toedoen van B., bevond, niet ten volle gerealiseerd.
- C. betwist dat haar gedrag ten aanzien van – en na – de meldingen van vermoedens van onregelmatigheden of misstanden bij zowel haar leidinggevende, de onderzoeker als de behandelend psychiater reden kon geven voor de sancties die B. als werkgever ten opzichte van haar heeft getroffen. In overleg met haar leidinggevende en de psychiater heeft zij contact gezocht met de onderzoeker en tevens de familie bezocht. Dit heeft niet kunnen leiden tot onrust in het team en onder patiënten. Nadat haar door haar leidinggevende en de psychiater was verzocht om

niet meer te communiceren met de onderzoeker en de familie, heeft zij haar vermoedens gemeld bij het management (in de personen van de plaatsvervangende teammanager en daarna de teammanager). Het management heeft evenmin iets met haar meldingen gedaan maar haar onmiddellijk geconfronteerd met disciplinaire maatregelen in de vorm van een spreek- en contactverbod met collega's, patiënten en de familie van patiënten, en tevens een gedwongen overplaatsing. Daarnaast zijn haar allerlei ongefundeerde verwijten gemaakt over haar persoonlijke en professionele functioneren en is zij in de periode daarna onder druk gezet op een andere werkplek te moeten re-integreren (terwijl zij ernstig ziek geworden was), waardoor zij geen andere uitweg zag dan de organisatie te verlaten. Ook vóór het sluiten van de vaststellingsovereenkomst heeft zij een beroep gedaan op de raad van bestuur naar aanleiding van de gang van zaken omtrent haar melding en de wijze waarop het management ten aanzien van haar persoon heeft gehandeld. De raad van bestuur heeft daarmee echter niets gedaan. B. is voortgegaan met haar te benadelen door te blijven ontkennen dat zij klokkenluider was. Zo heeft zij niet mogen reageren op de rapport van Aa. en dat van Ee. en Ff. en is zij door B. in de media in een kwaad daglicht gesteld. B. heeft ontijdig de IGZ ingelicht en heeft verzuimd het standpunt van haar, C., daarbij mee te zenden. Tevens heeft de werkgever niet voorzien in een bijdrage in de kosten van bijstand tijdens de periode voorafgaand aan het sluiten van de vaststellingsovereenkomst, en haar, C., tijdens haar resterende dienstverband haar onregelmatigheidstoelage onthouden. Onder meer daardoor heeft zij financiële schade geleden.

C. betwist dat zij zich onprofessioneel gedragen heeft. Zij heeft contact gezocht met de onderzoeker en met de familie, steeds in overleg met haar leidinggevende en de psychiater. Op 15 augustus 2014 heeft zij zich ziek gemeld bij haar leidinggevende door het inspreken van zijn voicemail omdat zij de nacht ervoor niet geslapen had. Normaal gesproken overlegt zij wel degelijk met haar leidinggevende over een ziekmelding. Meteen die dag heeft de plaatsvervangende teammanager een afspraak met haar gemaakt voor dinsdag 19 augustus 2015. Pas in dat gesprek is haar een contactverbod opgelegd en is haar te kennen gegeven dat zij niet meer op J. zou kunnen terugkeren. Tijdens haar bezoek aan J. op 18 augustus 2015 was daarvan nog geen sprake. Wat betreft de wilsonbekwaamheid van patiënt X verwijst zij naar het stappenplan van de KNMG voor de rol van betrokkenen zoals familie en verpleging. Zij, C., was ermee bekend dat de ouders van X hem absoluut wilsonbekwaam vonden en heeft dit onder de aandacht gebracht. Familie en verpleging zijn ten onrechte niet geïnformeerd over het onderzoek. Ten slotte wijst C. erop dat haar vermoedens van onregelmatigheden en misstanden betrekking hadden op mogelijke strafbare feiten in de zin van de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen (Wmo).

4 De beoordeling

De ontvankelijkheid van A. en de positie van C. in deze zaak

- 4.1 De zaak is aangevangen met een verzoek van A.. Deze vereniging is een van de organisaties die de code hebben opgesteld. A. vraagt nu het oordeel van de commissie over de verenigbaarheid van gedragingen van een van haar leden, B., met de code. A. is een van de '*deelnemende brancheorganisaties*' zoals in het Reglement Governancecommissie Gezondheidszorg (hierna: het reglement) bedoeld en B. is een '*zorgorganisatie*' in de zin van het reglement. De commissie is van oordeel dat A. is aan te merken als een '*belanghebbende*', zoals omschreven in artikel 1 van het reglement. A. voldoet aan het criterium dat zij rechtstreeks bij de zorgorganisatie (in dit geval B.) is betrokken en op enigerlei wijze nadeel kan on-

dervinden van de wijze van naleving van de code door die zorgorganisatie. Als vereniging die een van de 'dragers' van de code is en van haar leden de naleving van de code verlangt, kan zij nadeel ondervinden van gedragingen van een lid in strijd met de code. Ook C. voldoet aan het hier vermelde criterium van 'belanghebbende'. Over deze aspecten bestaat tussen de partijen overigens kennelijk geen verschil van mening.

- 4.2 Het in 4.1 vermelde betekent dat de commissie in volle omvang kan oordelen over de vragen die A. en C., elk afzonderlijk, aan haar hebben voorgelegd. Daarvoor vormt ook geen belemmering dat A., de verzoekster, geen eigen standpunt over de kwesties heeft ingenomen. A. heeft belang bij duidelijkheid over bepalingen van de code. De mogelijkheid om aan de commissie een toetsingsverzoek te doen is nu juist bedoeld om duidelijkheid te verkrijgen.

De taak van de commissie

- 4.3 De commissie heeft tot taak te beoordelen of bepaalde gedragingen of handelingen van organisaties die aan de code zijn gebonden, in overeenstemming zijn met de code. De commissie kan daarover een 'oordeel' geven. In deze zaak betekent dit allereerst dat zij zich – bijvoorbeeld – niet kan uitspreken over louter arbeidsrechtelijke aspecten van de positie van C. of over de juistheid of gerechtvaardigheid van de vaststellingsovereenkomst tussen haar en B.. Deze overeenkomst vormt voor de commissie een gegeven. De commissie kan ook geen *bindende* uitspraken, in de vorm van een arbitraal vonnis of bindend advies, doen. Het eerst genoemde aspect neemt overigens niet weg dat kwesties die de rechtspositie van C. betreffen, een rol kunnen spelen bij de vorming van het oordeel van de commissie. Dit laatste volgt al uit de tekst van artikel 3.1 lid 5 van de code, waarin sprake is van gevaar voor de '*rechtspositie*' van werknemers die rapporteren over vermeende onregelmatigheden.
- 4.4 C. heeft de commissie voorzien van een uitvoerig dossier, met zeer veel stukken uit de correspondentie tussen haar en (vertegenwoordigers van) B.. De beide andere partijen zijn in de gelegenheid gesteld daarop te reageren. Nu zij dat niet, of slechts in heel beperkte mate, hebben gedaan, kan de commissie bij de uitvoering van de zojuist beschreven taak uitgaan van het gegeven dat al die stukken zijn uitgewisseld tussen C. en (vertegenwoordigers van) B.. Daarop is een groot deel van de in onderdeel 2 weergegeven feiten gebaseerd.
- 4.5 In algemene zin ziet de commissie zich in deze zaak gesteld voor de vraag of B. zich aan de code heeft gehouden. Deze vraag heeft drie deelaspecten: (i) heeft zij voldaan aan de verplichting om in haar organisatie een klokkenluidersregeling te hebben, (ii) zo ja, heeft zij die op de voorgeschreven wijze bekendgemaakt, en (iii) heeft zij zich – ongeacht het antwoord op deze twee vragen – gedragen volgens de norm van artikel 3.1 lid 5 van de code? De commissie zal deze vragen achtereenvolgens bespreken.

De gelding van de klokkenluidersregeling

- 4.6 De partijen zijn het erover eens dat B. zich moet gedragen volgens de regel van artikel 3.1 lid 5 van de code. Daaruit volgt dat haar raad van bestuur ervoor moet zorgen dat haar werknemers zonder gevaar voor hun rechtspositie de mogelijkheid hebben aan de voorzitter van de raad van bestuur of aan een door deze aangewezen functionaris te rapporteren over '*vermeende onregelmatigheden*' binnen

de organisatie van algemene, operationele of financiële aard. De bepaling van lid 5 stelt ook de eis dat er een 'klokkenluidersregeling' is, die algemeen bekend wordt gemaakt.

- 4.7 B. stelt niet alleen dat zij gebonden is aan artikel 3.1 lid 5, maar ook dat zij zich in alle hier relevante opzichten heeft gedragen volgens de daarin opgenomen of daarop gebaseerde bepalingen. Zij heeft pas in maart 2015 een 'eigen' klokkenluidersregeling opgesteld en in werking laten treden, maar zij stelt dat zij al in 2010 de landelijke modelregeling van de BoZ heeft toegepast. De commissie heeft vastgesteld dat B. de gelding van dit model (in elk geval) niet binnen haar eigen organisatie heeft *bekendgemaakt*. C. heeft bij herhaling betoogd dat dit nooit is gebeurd, en B. heeft, ook desgevraagd, geen concreet gegeven genoemd waaruit een dergelijke algemene bekendmaking blijkt of zou kunnen volgen. Dit geldt ook voor de raadpleging van de ondernemingsraad, die daarvoor is vereist en bij de totstandkoming van de eigen regeling van 2015 ook heeft plaatsgevonden.
- 4.8 Hieruit volgt dat B. op dit punt – de verplichting om een klokkenluidersregeling algemeen bekend te maken – de aangehaalde bepaling van de code heeft geschonden. Ten overvloede stelt de commissie vast dat B. zich niet heeft beroepen op een uitleg (volgens het beginsel 'pas toe of leg uit') die deze afwijking van de code zou kunnen rechtvaardigen. De commissie zal deze gevolgtrekking neerleggen in een oordeel. Zij zal de eerste in 4.5 vermelde deelvraag (kort gezegd: had B. in de jaren 2010-2015 een klokkenluidersregeling?) onbeantwoord laten. Het is hoogst twijfelachtig of deze deelvraag bevestigend kan worden beantwoord, maar het belang om daarin tot een vaststelling te komen ontbreekt, nu het, gelet op het doel van zo'n regeling, aankomt op *bekendheid* met die regeling binnen de eigen organisatie.

De positie van C. als mogelijke klokkenluider nader beschouwd

- 4.9 Niet ter discussie staat dat C. voordat de kwestie die thans aan de orde is ging spelen, een zeer goede staat van dienst als agogisch werker had. De kwestie die – in de ogen van B. – de ommekeer heeft bewerkstelligd, is opgekomen en verder geëscaleerd in augustus 2014, meer in het bijzonder tussen 11 en 19 augustus, nadat C. op 10 augustus voor de eerste maal schriftelijk de aandacht van de verantwoordelijke onderzoekster had gevraagd voor enkele aspecten van (de uitvoering van) het onderzoek. C. stelt nu (i) dat de beëindiging van haar arbeidsovereenkomst in de kern uitsluitend is terug te voeren op de wijze waarop B. is omgegaan met de bezwaren die zij in dat verband heeft geuit, en (ii) dat B. door deze handelwijze artikel 3.1 lid 5 van de code heeft geschonden. B. betwist deze stellingen op diverse gronden.
- 4.10 De bezwaren die C. in het midden van augustus 2014 aan de onderzoekster en aan haar directe leidinggevenden heeft voorgelegd, betroffen een belangrijke kwestie. Het is noodzakelijk dat onderzoek waarbij patiënten zijn betrokken, strikt volgens het desbetreffende protocol verlopen. Illustratief is het gegeven dat de Wmo het verbod behelst om ten aanzien van meerderjarige personen die niet in staat zijn tot een redelijke waardering van hun belangen terzake, wetenschappelijk onderzoek te verrichten zonder de schriftelijke toestemming van de in de wet genoemde derden (wettelijke vertegenwoordigers of naaste familieleden). Het al dan niet opzettelijk handelen in strijd met dit verbod is gekwalificeerd als een misdrijf.

- 4.11 Het is niet aan de commissie om een eigen oordeel te geven over de vraag of ten aanzien van X, die was geïnccludeerd in het onderzoek in kwestie, het zojuist genoemde verbod van de Wmo is overtreden. Uit de stukken, en in het bijzonder het rapport van Ee. en Ff., blijkt dat er op zijn minst genomen twijfel kon bestaan over de wilsbekwaamheid van X en over de wijze waarop de onderzoekster zich daarvan heeft vergewist. Bovendien heeft B. inmiddels erkend dat X niet had mogen worden geïnccludeerd doordat hij niet voldeed aan de eis die – kort gezegd – inhield dat alleen ambulante patiënten bij het onderzoek mochten worden betrokken. Ook voor dit aspect heeft C. van de aanvang af de aandacht gevraagd.
- 4.12 Het vragen van aandacht hiervoor valt onder het begrip '*rapporteren over vermeende onregelmatigheden binnen de zorgorganisatie van algemene [of] operationele aard*', in de zin van artikel 3.1 lid 5 van de code. In het midden kan blijven of deze '*onregelmatigheid*' tevens als een '*een ernstige misstand*' kan worden gekwalificeerd. Dit laatste begrip komt in de tekst van artikel 3.1 lid 5 niet voor. Het staat wel in de toelichting daarop, maar hier geeft de tekst van het artikel zelf de doorslag. Maar ook als dit anders zou zijn, is in dit opzicht voldaan aan de eis van het genoemde artikel. Van een rapporterende werknemer kan niet worden verwacht dat hij of zij direct en ten volle kan beoordelen of er ook werkelijk een misstand (of onregelmatigheid) is. Daarom spreekt de tekst van de code over '*vermeende*' onregelmatigheden, waarmee is bedoeld dat de betrokkene goede redenen moet hebben om te menen dat er een (ernstige) misstand of onregelmatigheid is. De commissie is van oordeel dat C. dat in dit geval op goede gronden kon menen. Hierbij is mede van belang dat de raad van bestuur van B. zelf, in zijn brief van 12 januari 2015 (zie in 2.65), uiteindelijk ten aanzien van enkele van de hier besproken aspecten C. onomwonden gelijk heeft gegeven en/of reden heeft gezien voor nader (extern) onderzoek.
- 4.13 B. stelt dat C. pas op 17 december 2014 formeel, aan het juiste adres, melding heeft gemaakt van de beweerde misstand bij het onderzoek. Dit standpunt omvat twee elementen die de commissie nader onder ogen zal zien. Het eerste betreft het tijdstip van de melding van C., het tweede de instantie waar zij heeft gemeld of had moeten melden.
- 4.14 Uit het feitenrelaas blijkt dat C. in augustus 2014 bij herhaling binnen de organisatie melding heeft gemaakt van (in haar ogen bestaande) misstanden bij het onderzoek in kwestie. Deze meldingen waren, zoals gezegd, gedaan zowel bij de onderzoekster zelf als bij de directe leidinggevenden van haar, C.. Bovendien had de raad van bestuur op of heel kort na 19 september 2015, de datum van verzending van de in 2.57 genoemde brief van de advocaat van C. aan de raad van bestuur, kennisgenomen van de brief van C. die is gedateerd op 24 augustus 2015 en waarin onmiskenbaar bezwaren van diverse aard over (de includering van X bij) het onderzoek waren opgenomen. In de brief van de advocaat was de brief van C. weliswaar aangeduid als een '*conceptbrief*', maar dit gegeven neemt niet weg dat de raad van bestuur daarvan, naar zijn leden ter zitting hebben verklaard, toen wel degelijk heeft kennisgenomen. De raad van bestuur heeft de brief van C. ook ter hand gesteld aan Aa., voor diens interne onderzoek. Overigens waren de in de brief van C. beschreven kwesties en de bezwaren van C. ook vóór de ontvangst van de brief van 19 september 2014 al bekend binnen de organisatie. De raad van bestuur heeft in zijn brief van 12 januari 2015, met de reactie op de brief van 17 december 2014 van C., zelf gesproken over het '*nogmaals*' vragen van aandacht door C. van haar '*vermoedens van misstanden in onze organisatie*' en over haar

'melding medio augustus'. Op grond van deze gegevens concludeert de commissie dat de melding niet (pas) van 17 december 2014 dateert.

- 4.15 Voor zover de meldingen van augustus 2014 al niet zijn aan te merken als meldingen aan het juiste adres, te weten de raad van bestuur van B., geldt het volgende. B. ontleent de eis die zij op dit punt aan C. stelt, aan het BoZ-model van de klokkenluidersregeling. Zoals de commissie heeft overwogen, had de raad van bestuur (de gelding van) dat model toen – in 2014 – echter, in strijd met zijn verplichting, niet algemeen bekendgemaakt binnen de organisatie. Onder deze omstandigheid kan B. zich tegenover C., haar werknemer, niet beroepen op bepalingen van dat model of van de daaraan ten grondslag liggende code, die gericht zijn tot de werknemers van haar, B..
- 4.16 De tussenconclusie luidt dat C. tegenover B. aanspraak kan maken op de bescherming (bestaande in het gevrijwaard worden van gevaar voor haar rechtspositie) die artikel 3.1 lid 5 van de code biedt.
- 4.17 Aan de orde is dan de vraag of de raad van bestuur van B. heeft voldaan aan zijn daarmee samenhangende verplichting tegenover C. om *'ervoor zorg [te dragen]'* dat zij zonder gevaar voor haar rechtspositie kon melden. De commissie ziet in de desbetreffende passage van artikel 3.1 lid 5 van de code een zorgplicht van de raad van bestuur van B. tegenover C.. B. beantwoordt de zojuist vermelde vraag positief. De commissie begrijpt dit standpunt aldus dat volgens B. geen causaal verband bestaat tussen de meldingen van C. en de beëindiging van haar arbeidsovereenkomst. B. betoogt in dit verband dat de afspraak over de beëindiging (met wederzijds goedvinden) al was gemaakt voordat C. de formele melding op grond van de klokkenluidersregeling aan de raad van bestuur had gedaan.
- 4.18 Uit hetgeen in 4.14 is vermeld, blijkt dat de commissie B. niet volgt in de zienswijze dat de melding in december 2014 moet worden gesitueerd. Bovendien is niet alleen de beëindiging van de arbeidsovereenkomst een relevante – en nader te onderzoeken – kwestie die de rechtspositie van C. betref. Blijkens het in 2.47 geciteerde gespreksverslag is aan C. op 19 augustus 2014 een *"afkoelingsperiode/time-out"* aangezegd en is haar een feitelijk contactverbod opgelegd. Deze besluiten vormen evenals het in 2.48 beschreven verzoek (ook van 19 augustus 2014) aan C. om geen contact te zoeken met haar collega's en de in 2.52 vermelde tijdelijke vrijstelling van haar van werkzaamheden en de beslissing dat zij niet kan terugkeren op de J., maatregelen van B. met gevolgen voor de rechtspositie van C.. Voor zoveel nodig volgt dit ook uit de tekst van de modelregeling waarvan B. stelt dat zij die heeft toegepast. De daarin opgenomen plicht van de instelling tot bescherming van de rechtspositie van een melder van een onregelmatigheid of misstand, strekt zich ook uit tot (bescherming tegen) besluiten tot *'verplaatsen of overplaatsen'* of tot het *'treffen van een disciplinaire maatregel'* (zie artikel 1, aanhef en onder d en e, van de modelregeling).
- 4.19 Voor de commissie komt het dan aan op de vraag of al deze maatregelen en de latere beëindiging van de arbeidsovereenkomst in de kern waren gebaseerd op gedragingen van C. die los staan van haar meldingen van midden augustus 2014.
- 4.20 Het enkele gegeven dat C., bij monde van haar toenmalige advocaat, op enig moment heeft aangedrongen op haar vertrek bij B., zoals later ook is neergelegd in de met haar gesloten vaststellingsovereenkomst, betekent niet dat causaal verband tussen haar meldingen van augustus en het einde van de arbeidsovereen-

komst ontbreekt. Nog afgezien van het feit dat de vaststellingsovereenkomst vermeldt dat B. ('werkgever') '*het initiatief [heeft] genomen*' tot de regeling over de beëindiging, is denkbaar – en verdient dus nader onderzoek – dat de reactie van B. op de meldingen van zodanige aard was dat het, in het bijzonder ook voor de gezondheid van C., voor haar het beste, of zelfs onvermijdelijk, was om afscheid te nemen van B..

- 4.21 Gegeven de zeer goede staat van dienst van C. vóór haar meldingen van augustus 2014 en gelet ook op het in 2.49 geciteerde verslag van de bedrijfsarts, acht de commissie het in hoge mate aannemelijk dat haar ziekte het directe gevolg is geweest van de wijze waarop de organisatie van B. heeft gereageerd op haar meldingen. Heel kort na deze meldingen is de situatie volledig omgeslagen. Hoogst aannemelijk is ook dat een aldus ziek geworden werknemer om staande te kunnen blijven kiest voor het meewerken aan een vertrekregeling. Uit een en ander leidt de commissie voorshands af dat de beëindiging van de arbeidsovereenkomst van C. het gevolg is geweest van de wijze waarop de organisatie op haar meldingen heeft gereageerd.
- 4.22 Het betoog van B. komt erop neer dat het eigen gedrag van C. *los van die meldingen* is aan te merken als de oorzaak van de problemen die tot het einde van haar dienstverband hebben geleid. B. wijst hiervoor op de manier waarop C., nadat zij '*haar punt had gemaakt*', is doorgegaan met het vragen van aandacht, ook van haar directe collega's en van derden (X' ouders), voor de door haar gesignaleerde kwesties. O. acht dit dermate onprofessioneel – en ook in strijd met het Professioneel Statuut en de functioneringseisen voor een agogisch medewerker – dat er haars inziens goede gronden waren voor het treffen van rechtspositionele maatregelen jegens C..
- 4.23 De commissie zal beoordelen of deze stellingen de in 4.21 vermelde voorlopige conclusie ontzenuwen.
- 4.24 De commissie stelt hierbij voorop dat C. terecht bezwaar heeft gemaakt tegen het feit dat B. pas tijdens de zitting een beroep heeft gedaan op het ingevolge de toepasselijke cao geldende Professioneel Statuut en op de regels voor een agogisch medewerker. Nu B. in de lange voorgeschiedenis deze voorschriften niet had genoemd, had C. er niet op bedacht behoeven te zijn dat zij zich daartegen zou moeten verweren. De commissie acht het echter niet nodig C. een aanvullende gelegenheid te geven voor een dergelijk verweer, nu de commissie het betoog van B. op deze punten niet volgt. Noch het statuut noch de hier bedoelde functioneringseisen staan eraan in de weg dat een agogisch medewerker, als professional die een goed zicht heeft op het dagelijkse functioneren van een patiënt die hij of zij langdurig en intensief heeft begeleid, de aandacht vraagt voor het vermoeden van wilsonbekwaamheid. Integendeel: degenen die daarover uiteindelijk hebben te oordelen doen er goed aan gebruik te maken van de ervaringen en inzichten van medewerkers zoals C.. Juist hieraan heeft het in de organisatie van B., zowel bij de onderzoekster als bij de leidinggevenden van C., klaarblijkelijk ontbroken. Haar is weliswaar te verstaan gegeven dat zij – zoals gezegd – '*haar punt had gemaakt*', maar uit niets is gebleken dat haar meldingen serieus zijn genomen. Dit laatste volgt reeds afdoende uit het gegeven dat de interne rapporteur Aa. veel later en naar hij heeft vermeld '*in overleg met*' de directeur van de divisie MP, de verantwoordelijke manager van C. en de geneesheer-directeur, tot de – inmiddels onjuist gebleken – bevinding is gekomen dat het onderzoek '*deugt*', met de toevoeging: '*Geen twijfel aan inclusie*'.

- 4.25 B. heeft wel bij herhaling gesteld dat C. (op ontoelaatbare en onprofessionele wijze) collega's en de ouders van X heeft geïnformeerd over de bij haar bestaande twijfel inzake het onderzoek waaraan X heeft deelgenomen, maar C. heeft dat – eveneens meermalen, en gemotiveerd – tegengesproken of in een geheel ander licht geplaatst. B. heeft, gegeven deze betwisting, haar stellingen niet waargemaakt of aannemelijk gemaakt. Ditzelfde geldt voor de door haar geponeerde onrust die op de afdeling J. zou zijn ontstaan door het optreden van C. in augustus 2014. In wezen heeft B. in dit opzicht volstaan met het telkens *stellen* dat dergelijke contacten er zijn geweest en dergelijke onrust is ontstaan. Het had op haar weg gelegen deze stellingen te documenteren, maar dat heeft zij niet gedaan. Het lijkt er alles bijeengenomen veeleer op dat de zakelijke bezwaren van C. haar, B., onwelgevallig waren en dat zij C. dáárom heeft beperkt in haar normale contacten, ook met collega's en met de ouders van de door haar begeleide patiënt X. Bij dit alles houdt de commissie ook rekening met de toon en de inhoud van de vele – hier aangehaalde – e-mailberichten van C. in de bewuste periode. Deze berichten zijn in beide opzichten als alleszins redelijk aan te merken, en als gericht op het verkrijgen van serieuze aandacht voor reële problemen. Overigens gaat de commissie voorbij aan verwijten over gebrek aan professionaliteit van C. die betrekking hebben op gedragingen van haar van (ver) na de vaststellingsovereenkomst. Toen waren de rechtspositionele gevolgen waartegen zij zich keert immers al een feit. Ten overvloede voegt de commissie hieraan toe dat de juistheid van ook al die verwijten geenszins is komen vast te staan of in voldoende mate aannemelijk is geworden. Dit geldt ook voor het verwijt dat C. zich als klokkenluider heeft gemeld bij de redactie van *Gg.*. Ter zitting heeft C. gezegd dat zij (slechts) door deze redactie is *benaderd* en dat zij zich toen strikt aan de geheimhoudingsclausule van de vaststellingsovereenkomst heeft gehouden. B. heeft niet aannemelijk gemaakt dat deze verklaring onjuist was. Daarbij verdient opmerking dat de ter zitting aanwezige broer van X spontaan heeft verklaard dat hij degene is geweest die *Gg.* heeft geïnformeerd over details van de inclusie van X en ernstige twijfel over diens wilsbekwaamheid.
- 4.26 Het voorgaande leidt de commissie tot de conclusie dat de raad van bestuur van B. zich tegenover C. niet heeft gedragen in overeenstemming met de in artikel 3.1 lid 5 van de code neergelegde (en in het model van de BoZ uitgewerkte) eis dat de raad van bestuur ervoor zorg draagt dat werknemers zonder gevaar voor hun rechtspositie de mogelijkheid hebben op de voorgeschreven interne wijze te rapporteren over vermeende onregelmatigheden van de daarin omschreven aard. Ook dit levert een schending van de code op, die niet is voorzien van een uitleg waardoor de schending zou kunnen worden gerechtvaardigd. Het is juist tegen dergelijke gevaren, die zich hier hebben verwezenlijkt, dat de code bescherming biedt.
- 4.27 Niets van wat B. overigens heeft aangevoerd, tast deze conclusie aan.

De slotsom

- 4.28 De commissie heeft op twee punten een schending van de code door (de raad van bestuur van) B. vastgesteld: ten aanzien van het niet algemeen bekendgemaakt zijn van een klokkenluidersregeling in de zin van de code en ten aanzien van het gebrek aan de vereiste bescherming van de werknemer C. na haar melding van een vermeende onregelmatigheid bij het onderzoek waarbij de patiënt X was be-

trokken. Deze schendingen leiden tot het hierna te vermelden oordeel van de commissie.

- 4.29 Hierin ligt ook het antwoord besloten op de drie deelvragen van A., zoals samengevat in 3.1. Bij een afzonderlijke beantwoording van deze vragen heeft A. of B. geen belang.
- 4.30 Voor zover de commissie in het voorgaande niet is ingegaan op stellingen van C., vloeit dit voort uit de – in 4.3 vermelde – beperkte taak van de commissie. Zij kan geen oordelen geven over typisch arbeidsrechtelijke kwesties of over de financiële schade die zij door het gebeurde heeft geleden en mogelijk nog lijdt.

5. Het oordeel van de Governancecommissie

- 5.1 B. heeft artikel 3.1 lid 5 van de Zorgbrede Governancecode 2010 geschonden doordat zij gedurende de periode tussen het tijdstip van de inwerkingtreding van deze code, in 2010, en 15 maart 2015 binnen haar organisatie geen klokkenluidersregeling, al dan niet volgens het model van de Brancheorganisaties Zorg, algemeen bekend heeft gemaakt.
- 5.2 B. heeft artikel 3.1 lid 5 van de code tevens geschonden doordat zij niet ervoor zorg heeft gedragen dat haar werknemer C. zonder gevaar voor haar rechtspositie de mogelijkheid had intern te rapporteren over een vermeende misstand over de wijze waarop het in 2.2 vermelde onderzoek is uitgevoerd, in het bijzonder ten aanzien van de patiënt X.

Dit oordeel is aan de drie partijen (A., B. en C.) verzonden op 24 november 2015.